

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

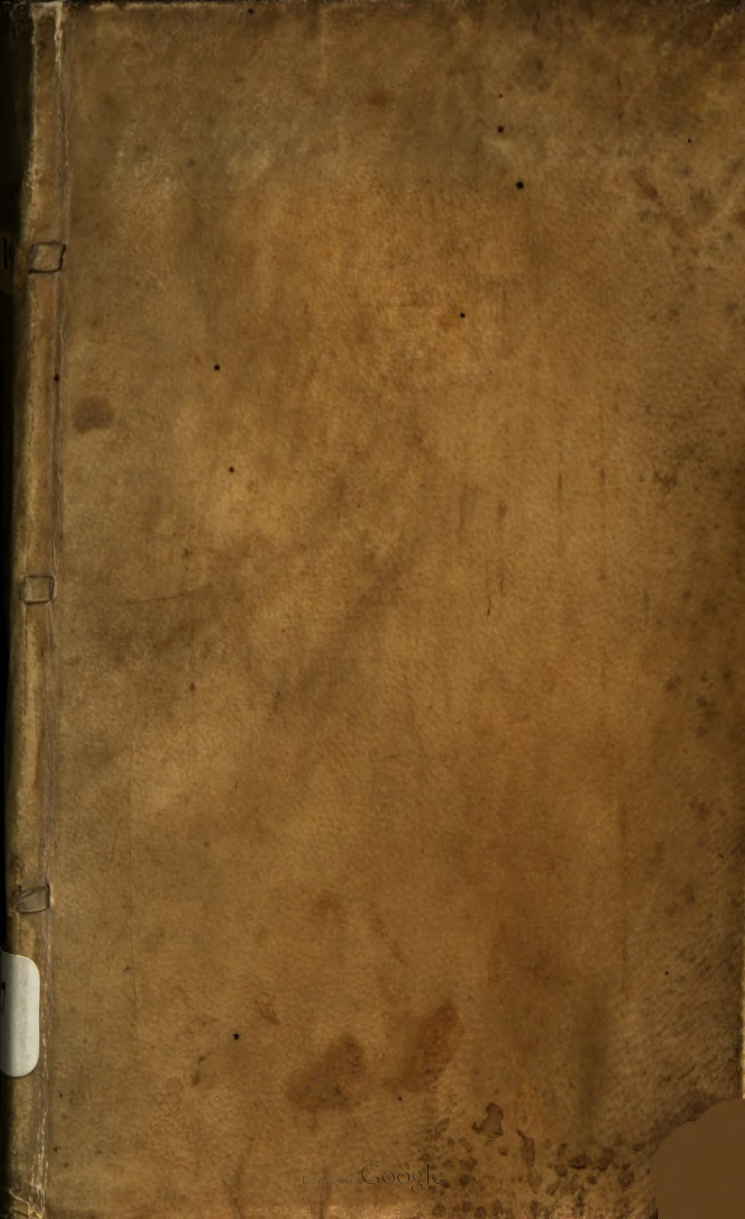
Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

1192.
H. 27

GESCHENK
VAN
JAMES DE FREMERY.
1890.

8

cc

Rijmen ende Zangen
OVER
Het Hooge-Liedt
SALOMONS.

Palamedes delineavit. Drapentier Sculpfit.

R Y M E N

Ende

Z A N G E N

O V E R

Het Hooge-Liedt

SALOMONS;

Als oock

O V E R

HET XXXII CAPITTEE

Van het vijfde Bouck

M O S I S.

Door

VOLCKERUS VAN OOSTERWYCK,
Predikant tot Delft.

Tot D E L F, by *Aernold Bon*, Boeck-verkooper,
woonende op 't Mart-velt. Anno 1655.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

MAATSCHAPPIJ VAN
NEDERL. LETTERK.
LEIDEN.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Aende Achtbare, VV yse, Voor-
sienige, seer Discrete Heeren,

De Borgemeesteren, en Regeerders
der Stadt Delft.

Achtbare Heeren,

DEn Mensch is van nature soo gesaart, dat
hy veel liever van 't quade tot het goede,
by diversie, en met soeticheyt gelext; als
door force en hardigheyt getrocken wil sijn:
Stelt een Gelt-gierich Mensch voor Oogen, de
schatten van 't Koninck-rijcke Gods, die noch
gestolen, noch gerooft en kunnen werden; Stelt
een Eer-gierich mensch onder 't gesicht die Heer-
lyckheyt die den Kinderen Godts hier namaels
sal werden geschoncken; Stelt een spijs en dranck-
gierich Mensch, die spijs en dien dranck voor,
die niet en vergaet, maer in 't Eeuwige Leren
duurt.

TOE-EYGENING.

duart, het is het rechte middel om haer vande sonden en sondige begeerten over te voeren tot de ware en Hemelsche deugt: Soo dede de Salichmaker des vverelts, onse Heere Iesus Christus, als onder anderen te sien is, Mat. 6. vers. 19. 20. en Joh. 6. vers. 27. &c. En soo hebben wy oock den selven stijl ghevolgt in dese onse Rymen en Zangen, die vvy uve Achtb: opdragen. VV y sien vast alle dagen (tot onser, en aller vromen Hertzeer en leet wesen) dat de VV erelt wol gepropt vvert van allerhande soorten der Liederen, en wat voor slach deselve doorgaens syn, vvert belaes! niet dan altewvel geveten en gehoort, en och oft niet geveten ende gehoort en vviert! Het beste en bequaemste middel, om die gene, die op die ydele, wuyle, vverelse, en der-tele Minne-liederen soo verslingert en versot sijn, daer van te diverteren, en af te leyden, hebben vvy geacht te vvesen, het presenteren van 's Minne-Liedt des Soons Gods, gemaect by dien

TOE-EYGENING.

dien grooten Salomon, die niet minder uytstekende was in wijsheyt, als in glorie en Heerlijckheyt. Of Godt gave, dat daer door, die Stok-branden en Solpher-priemen van onkuisheyt, in discredijt en achter de banck of in 't vier mochten geraecken.

Ick hebbe my altyts seer genegen gevonden tot het Lesen en door-lesen van het voorgeroerde Hooge-Liet; soo, uyt insicht vande vveerdicheyt, en soeticheyt der Materie die daer in verhandelt wert; (want wat kander voor ons verloren Menschen soeter en kostelijcker Materie sijn, als die, die onsen Geestlijcken Trouw met den Soone Gods is raeckende?) als oock, uyt insicht vande vleyende en soet-vloeyende woorden, die daer in te vinden sijn, vnaer door een gelovige Ziele (die te woren alle VV erelsche en Vleschelijcke gedachten gecommandeert heeft te vertrecken, en buyten te staen) als buyten hem selven wert geruckt, en 's levens Lijf inde Bruloft

* 4

des.

TOE-EYGENING.

des Lams opgenomen en overgevoert. En alhoewel ick noyt mijn werck en Studie gemaect hebbe van eenige Rymen ofte Zangen toe te stellen, So ist, dat ick efter op't versoeck van eenige goede vrienden, my verstout hebbe, dese aen haer, en den Drucker over te geven, hoe veel, of hoe weynich, datse in 't licht komende, sullen gelden, sal den tijt leren. So se maer den Eenvoudigen en Zang-lievenden-Christen wel-gevallich zijn, en hem dienen tot een aenleydinghe om tot de Fonteyne te gaen, ick sal mijn V V it en Oogemerck bekomen hebben, het welcke geen ander is, als te toonen dat de verborgentbeden en diepten die daer in ghevonden werden, voor en Onghelletterde niet ontoegankelijck en sijn, gelijk van weele geoordeelt wert; maer soodanich, datter een Lam, ende een Eenvoudige Ziele gemakelijck gronden, en door gaen kan, schoon dat een Vleschetijck en werels Mensch daer in vallende met een vleeschlijck Hert, en werelsche ghe-dach.

TOE-EYGENING.

dachten, hem selven en zijne Ziele komt te verdrencken, en door sijn eyghen schult, hem gedijft tot een reuck des Doots ten Doode.

Ick weet seer wel, dat, gelijk de Eeuwde die wy tegenwoordich beleven, uytgelaten is in vercierselen, sy oock soodanich is in vvoorden, die soo op de Matē gestelt, en met sulcke ongemene Saucen overgoten moeten sijn, datter niet aen en manquere, of steken van stonden aen de walge, tot uytbraeckens toe: Dies niet tegenstaende, heb ick sulcx alles verachtende, het daer voor gehouden, dat een Konincklick Juweel (hoedanich het Hooge-Liet gelijk is, en overtreft) niet veel gouts en toestellens van doen heeft; oock, dat het onnodich is inde winckels der Hoog-dravender Poëten over te gaen, om vande selve eenighe vercierselen te halen, alsoo het ciraets en luysters genaegb heeft, in, ende by hem selven: En boven al, dat, hoe dese onse Rijmen en Langhen slechter en eenvoudiger sijn in

* 5

Woor-

TOE-EYGENING.

voorden, hoe de Stoffen die daer in gevonden werden, des te meer af-schijnen en haren glans vertoonen sulken, als sijnde van die sachte, costelijcke, en sijne Wolle des Lams Gods, dat voor de gront des verelts gheslacht is gheveest.

. Dat ick wve Achtbaerheden desen mijnen geringen arbeyt opdrage, daer toe heb ick my selven, door twee redenen gheperst ende bevoghen gevonden. Eerstelijck, om, dat de Materie die daer in verhandelt wert, (ghekomen sijnde van sulcken grooten en wijzen Koning als Salomon was, en sprekende vanden Koning aller Koningen) veerdich is van die gheene die God de Heere aen't Roer vande Regeringe gestelt heeft, gelesen, overvoghden, en betracht te werden. Ten anderen, om door dit geringe Boucken (soo noem ick het ten aensien van't geene, dat ick van't mijne daer toe gebracht hebbe) wve Achtb: toe te brengen,

een

TOE-EYGENING.

*een teken van mijne affectie tot uwe Achtb :
Persoonen en Diensten ; Gelyck ick dan oock
den God der Goden en Heer der Heeren bidde,
dat het sijne Godlijcke Maješteyt gelieve uwe
Achtb : Persoonen en Regering voort en voort
te zegenen, ten goede van sijn Volck en dier-
ghekochte Gemeente, met welcken wensch
eyndighede,*

Blyve Uwe Achtbaerheden dienst-
willige Dienaer in Christo,

VOLCKERUS VAN OOSTERWYCK.

Delf den 1. Mey Anno 1655.

THE HISTORY OF THE

... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...

... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...
... of the ...

VOOR-REDEN.

Soo wie den gront, en het bediet
Van *Salomons Hooge-Liedt*;
Recht weten wil, en wel verstaan;
Gelyck het immers dient gedaen,
Die lese't, soomen lesen moet,
Met Hert en Ziel, en een gemoet
Dat alle Vleesch, en Werelsheyt,
Te voren heeft adieu geseyt:
Soo sal hy, oer hy't sellifs weet,
Met sulken Licht hem sien bekleet,
Waer door hy seggen sal; dat Lied,
Met recht een *Liedt* der *Lied'ren* hiet,
d'Wijl't boven alle *Lied'ren* zweeft,
En alle *Lieden* lesfen geeft,
Want wie het is, of Man, of Vrouw;
Of buyten Echt, of inden Trouw,
Of Rijck, of Arm, of Groot of Kleyn
Of Onderdaen, of Souvereyn;

Van

Van *Salomon* den *VVjfen Man*

Hy leren moet, en leren kan.

Daer heeft een Koning, en Propheet,
 Van Christo sijnen Heer, de weet
 Hoe hy op Zions-Berg, en Dal,
 De slimme Vossen vangen sal,
 Op dat den Wijngert ongeschent,
 Haer vrugten drage sonder eynd'.

Daer heeft een vroom Godsalich Mensch
 Zijn's Herten Troost, en Zielen-wensch;
 Daer siet hy, watten vrolijkheyt,
 Dat zynen *Bruygom* heeft bereyt
 Aen die, die sich aen hem vertrouvt
 En sijne Trouvv-beloften houwt.
 Daer siet hy, hoe Gods Sone, vleyt,
 Een snoden Knecht, een arme Meyt,
 Die door de sonden, soo mismaeckt,
 En dapperlijcken sijn geraeckt,
 Dat Hy en Sy, tot in het hart,
 En inden Boesem, sijn soo swart,

Soo

Soo vuyl, soo machrigh ongedaen,
 Gelijk een swarte *Moriaen*.

Daer fiet den Mensch, den armen dwaes,
 Hoedat hy menichmael, helaes!
 In voorspoet slaept, en sijnen Heer
 Laet gaen, al klopt hy noch soo seer.

Daer heeft den soeten ouden Man
 Waer med' hy sich verstercken kan
 Wanneer hy seyt, mijn Longen-tijt
 Die ben ick laes! die ben ick quijt!

Daer heeft een droeve Wedu-vrouvv,
 Waer me se buyten Echt en Trouvv
 Haer troosten kan, doch met dien Vrint
 Die altijt leeft, en haer bemint.

Daer heeft den Jongeling een Liet,
 Een Liet, waer in dat anders niet
 Gesproken wert, als vande Min,
 (Wat kander meer sijn na zijn sin?
 Men soeckt doch nu geen ander Dicht.
 Als dat maer spreeckt van Minne-plicht)

Dan

V O O R - R E D E N .

Dan , 't is geen Min , (gelijk ick gis
 Dat yemant meent) die Werels is ,
 Maer sulcken Min , die Godes Soon
 Geseten op sijns Vaders Troon ,
 (Hy die de Min en Liefde self
 En is , en blijft) sijn Bruyt , sijn helft
 Zijn Vrouw , de schoonste die der leeft ,
 Vyt enckel Min geschoncken heeft ;
 Waerom dat oock een Werels Kind ;
 Tot Vleeschelijcke Lust gesint ;
 Geen Honich uyt dit Hooge-Liedt ,
 Maer Vulnis roept , en anders niet .

Daer heeft de frisse longe-leugt ,
 Waer doorse met een gulle vreugt ,
 (Een vreugt , die geen tormenten laet ,
 Noch angel inde Ziele slaet ,)

Haer Geest en hert vermaken mach
 Oock op des Heeren Sabbath-dach .
 Denckt niet , dat Venus Bouve-jacht
 De vreugd' alleenlijck heeft gepacht ;

Neen ,

Neen, neen; de Goddelijcke Vreugt,
 En diemen voelt, en diemen heugt,
 Die genen Vloeck, die genen Ban
 Oyt aende Ziele brengen kan;
 (Gelijck des Werels-vreugde doet
 Ontrent een Geyl, en Vuylgemoet)
 Die vintmen daer men Godt de Heer
 Van Hertten fingt, en geeft de Eer.

VV Anneer of eenmael komen sal
 Dien Gulden-tijt, waer in, 'tgeschal
 Van wie het is, Van Winckelier,
 Van Ambachtif-man, en Hovenier,
 Van Groot, en Kleyn, van Man, en Vrou,
 Sal wesen, soo het wesen souw?
 Niet, van dat Mal, en al dat Sot,
 Of van dien kleynen dert'len Godt:
 Maer van dien Godt, die altijt leeft,
 En watter is, het leven geeft.
 Wanneer sal hy, dien trouwen Vrient

* *

Van

Van yder een soo sijn gediënt
 Gelijk hy wil, gelijk hy moet
 Met Lijfen Ziel, hert en gemoet.
 ô Dat dien Gulden-tijt eens quam!
 En 't dertel spel een eynde nam!

J Onck⁴-vrouwen, denckt, of 't u betaemt,
V, die Gods Temp'len wett genaemt,
V Tempelen te laten sijn
 Een Tempel van een Duyster-lijn?
 Een Wooning vande vuyle Sond'
 Die Lijfen Ziel soo dapper wont
 En dynen Godt, gelijk hy klaegt,
 Oock daer-en-boven soo mishaget.

Wel dan, wanneer ghy henen gaet
 Al waermen op de Cyter slaet,
 Of Clave-cimbel, of de Luyt,
 En maectt een aengenaem gefluyt,
 Soo segt; het is genough gespeelt,
 Het is al lang genough gequeelt

Van

Van al dat Heydens-hel-gebroet,
 Brant-ftoken van een geyl gemoet
 Van Venus fliinme Bouve-jacht
 Daer Sathan inde wuyft om lacht,
 Van 't dertel Wicht, en van fijn Moer
 Se krijgt me niet meer aen haer fnoer,
 Fy! dat ick soo een foete Keel,
 Een ftem, soo nobel en soo eel,
 In fulcken vuylen Vrolickheyt,
 Oyt heb' beftet en aengeleyt!
 Na defen fal ick dat verho'en,
 Na defen fal ick beter doen:
 De Psalmen Davids, en het Liedt
 Dat na fijn Wyfen Zooné hiet;
 Sal wesen, dat ick fingen fal
 In Bruloften, en over al;
 'T fy dat ick aen het nayen'gâ,
 Of aende Clave-cimbel stå,
 Waer dat ick zit, of dat ick ben,
 (Godt wetet die mijn herte ken!)

Die sullen wesen het geschal
 Dat van mijn Lippen komen sal.
 Ick sal, ick wil na desen, niet
 Wat anders singen, als een Liet
 Van Godt, sijn Geest, en van zijn Zoon;
 En van dien hoogen schonen Troon,
 En van zijn Kerck, en lieve Bruyt,
 En wat sijn Woort noch meer bestuyt:
 Oock sal ick wyfen vande hant
 Oock sal ick stoten aen een kant
 Die 't tegendeel my raden wil,
 'K sal seggen, loopt, en hout u stil,
 De walge steeckt me van u klap,
 En van u Rede-loos gesnap,
 En van dat Dulle-mans-geral,
 En van dat Sinne-loose mal,
 Ick ben een ander, als ick was
 Na dat me *Christi* bloet genas,
 Wat ghy me segt, wat ghy me raet,
 Is enckel sond', en enckel quaet,

Is

Is enckel gal, en Ziel-verdriet
Des Sathans dreck, en anders niet.

't SY dat gy sijt een Herders-kint,
Of met u hant de koste wint,
't Sy dat gy inden Velde gaet,
Of boven op de folder staet,
Waer dat ghy sijt, waer dat ghy vvoont,
Hoe dat ghy hiet, vwie dat u loont,
't Sy dat ghy dient, of vrye sijt,
Segt oock alsoo, segt, na dees' tijt
Sal niet dat na de geylheynt hiet
De stoffe welen van mijn Liet,
Maer Godt alleen, sijn Eer, sijn Werck,
Zijn Woort, sijn Wil, sijn Bruyt, sijn Kerck.

D EN dichter van dit *Hooge-Liet*
Een dinck versloect, en anders niet.

V V A n n e e r gy in sijn Rymend-dicht
Yet vinden sult, (gelijck veel licht
Men

V O O R - R E D E N .

Men vinden fal, hy weet het wel,)
 Of hier, of daer, een mis-gestel,
 Dat geen Poeët oyt sien en mach,
 En daer een Werels-Mensch om laeh;
 Denckt, dat hy in dit Rymend'-Liet
 Meer op de *Saeck*, als *U'Voorden* ziet,
 En meerder let in dit geval,
U'Wat Les, als *Hoe* hy leren fal.
 Oock ist hem wel hoe dat het gaet,
 Als 't maer d'Eenvoudige verstaet,
 Want daer toe streckt zijn gansch beleyt,
 En daer op heeft hy 't aengeleyt;
 Maer, soo hy dit dan hebben kan,
 Dat dit zijn Liet wil aefiden Man,
 En and're Geesten gaende maect,
 Om yet te doen, dat beter smaect,
 Dat soeter is, dat hoger sweeft,
 En 't *Hooge-Liedt* meer klaerheyt geeft;
 En yemant bed kan doen verstaen
 Die fal van hem zijn danck ontfaen.

Denckt

Denckt daer-en-boven, dat hy weet
 Dat sulcken Rijm, en sulcken Kleet,
 Dat Wilt en Woest, en Werels gaet,
 En na de Snof, en Mode staet,
 Veel beter past een Werels-Vrient
 Die met blancketsel is gediend,
 Als die, die maer en heeft gelet
 Op 't ware schoon, en geen blancket;
 Want al wat schoon is in de daet
 Dat is een Vyant van Ciract.

Maer boven al, denckt, dat ghy siet
 Dat *Salomon*, hier in dit *Liet*
 Hem meest verthoont als een Propheet,
 Het dicht is oock alsoo gekleet.

Tot den Leser

Van dese Geestelijcke

SANG-GEDICHTEN.

D At d'hoog-verlichte Geest der wel ervaren Mannen
Vermæeck s'hept, nu en dan sijn krachten in te spannen,
Om 't Geestelijck geheym van *Christi Bruylofs-Foest*
Naectt uyt te beelden, en het rechte Mergh en Keest
Van 't Liedt der Liederen eenvoudich voort te singen
Als *Assaph*, om also tot in het hart te dringen
Van yeder een die oyt ten rechten overdenckt
Wat eer, wat gunst, wat heyl, dit Houw'lijck mede brengt.
Hier van vertrouw ick, dat dit sal de reden wesen,
Vermits in 't Heylich Boeck niet beters wort gelesen,
Geen Woort dat meerder troost, geen bant die stercker bint,
Geen schat soo kostelijck, geen pant soo seer bemint,
Als dat den Bruydegom, geladen met sijn Schatten,
De Kerck, sijn weerde Bruyt, genadich gaet omvatten
Betalend' al haer schult, en tot traer Salicheyt.
Hem selfs met haer vereent tot inder Eeuwicheyt:
d'Apostel seyt. dit een verborgentheyt te wesen
Die groot is; hierom is 't haer ampt, die wel belesen
Uyt-deylders zijn gestelt van Gods verborgenthe'en,
't Geen krachtigh troost, en sticht, te deylen aen 't gemeen:
Te meer, dewijl heel graegh d'Eerloose Deagenieten
Dit Troost-Bancket, soo veel in haer is, ommestieten
En rellen van dit Liedt, foey! sulck een vremde Tael
Als waer Gods-Bruylofs-dicht een Lied van Venus Zael:
Opdat dit Heyl'ge niet geknaecht wêrd vande Honden
Noch dees Troost-rijcke Peerl' van Swynen werd' verflonden
Soo port dan d'yver Geest, de Pen, en kunst te werck
Van die Gods Eere soeckt en 't beste voor sijn Kerck.

Van

Van dese Re'ten, en drift, is dit Tractaet gesproten
De Pen van OOSTERWYCK heeft daerom uytgegoten
Dit aengenaem Gezangh, dit kostelijck subject,
Dat innich wel-gevat, de Ziel na boven treckt;
Dat droev'gepeyns verdriefft, dat, 't Harte sacht doet rusten
In Góds genaden-schoot, steets vordeft Heyl'ge lusten,
Wie kan dan seggen, dat sijn Pen niet welen queelt,
Dewijl s'en Baet, en Soet, soo rijck'lijck mede deelt.
Wel, danckbaer Ziele, gaet dan uwen Godt te pryfen,
Hier hebt g'u Brulofs-Dicht gestelt op Psalmen-wyfen
Eenvoudich uytgebreyt, met Not'en onderaen,
Op dat ghy dit geheym te rechte soud verstaen.
Een saeck, waer op dan noch u Ziele dient te letten,
Wanneers' haer tot Gefangh, sal willen nedersetten,
Dats' albevoorens van de Keerne van 't Gedicht
Wat dat het leert, of straft, waer dat het troost, of sticht,
Soo sal het Hart de Tongh, de Tongh het Hart versellen,
En voor bedachtelijck u Lippen doen vertellen
Des Heeren Lof, en eer, dan sal u vroylijckheyt
Sijn aengenaem voor Godt, u Ziel tot Zalicheyt.

A. Bornius.

Aen den Aetbeur

Vande volgende

Rymen en Zangen.

ONsen Godt op 't hoogst te eeren,
't God'lyck VVoort oprecht te leren,
't Onderwysen dien die faelt,
Te Bekeren die daer d'waelt,
Duffe Geesten op te wecken,
Trage Zielen woort te trecken
Tot des Heeren Lof en Deught,
Om in Godt te sijn verheught,
De bedroefde te vertroosten,
Godts Gemeent' steeds in te Oogsten,
Wat is dat een heerlick werck
Voor een Harder van Gods Kerck!
Dits u Doel-wit waerde Broeder
Trouwwe Harder, Zielen-hoeder,
Hier toe spant g'uw kracht en sin
't Allen tyden vlytich in.

And're

And're laet ghy Pasquilleren ,
En haer Even-mensch onteeren ,
Tong , en Penne bout ghy wy ,
Van die suood' Eer-dievery .
Hoofsche Leyzen , en Sonnetten ,
Dert'le Rymen , en Baletten ,
Minne-kluchten , Boertiche en ,
Malle-suchten , geyle Re en
Hier van walgt u Ed'le Ziele ,
Daerom gaet ghy die wermielen ,
En in plaets van sulcken stof
Vorderen dex Heeren Lof :
Liever wilt ghy Lied'ren dichten
Om u selfs , en ons te stichten ,
Lied'ren , die de Heyl'ge Geest
Spreeckt van 's Heeren Bruylofs-Feest .
Lied'ren , die zijn Liedt verklaren
Sulck een troest in 't harte baren
Dat , soo vrie die vreugde smaect ,
Vel getroost aen 't singen raect ;

Noch

Noch een toemaet, recht na't leven
Gaet ghy aen de Zangers geven,
Door die over-soete klanck
Van u Moyses Zwanen-Zanck.
't Eerste stuck heeft troost gegeven,
't Ander doet de deught aenkleven,
't Leert vermyden 't boos gestel
Van 't ondancckaer Israael
Beyde, goede Medicynen,
Rechte Gout-en-Silver-mynen,
Vvaer voor Zielens-quale wijckt
En haer armoed' wert verrijckt.
Krucken voor de swacke Zielen,
Swepen voor de trage hielen,
Prangh, om wel te sijn verheught,
Dwang, te loopen inde deught:
Dubbel-Zalich sijn die Menschen,
Die om beyd' die eynden wenschen,
Die daer richten vroegh en spaet
Leer, en Leven, na Godts raet;

Hier

Hier op hebt ghy aengedrongen,
g' Hebt als Aflaph voorgesongen
Salomons en Moysis-Liedt
Anders is u Oogmerck niet;
V aerlijck rechte Harders plichten;
d' Heyl'ge Schaer soo voor te lichten,
En te geven aende Feught
Sulcken spoore tot de Deught:
'k Kan de Pen niet neder-leggen,
Sonder noch een woort te seggen,
't Is een woort van danckbaerheyt;
Voor u trouwen arrebeyt.
Hier mèn wil ick dan besluyten
En mijn's Harten vvensch soo wyten
'k Vvensch u heyl'ich Oogenmerck
Mach beklyven aen Godts Kerck.

Tuus usque ad Aras

A. Bornius.

Op den Selven.

VV At grolt gy *Teugt*, vermufte Rymen,
Op vnyle *Venus*, gaile *Hymen*,
En blakert Ziel en Zin,
Steets in Onkuysc-Min:

Gy volgt der Heydens *Fabel-Goden*;
Dat *Romens-ballingh* was verboden:
Verbant oock zijn Gedicht,
En singt dat beter sticht.

Singt 't *Hooge-Liedt* vol Geest en Leven;
Door *Ooster-wick*, op Maat beschreven,
Dat certijts *Salomon*
Soo aardig singen kon.

Singt, 't is een *Liedt* vol deffigheden,
Vol soet gewley, en Minne-reden,
Een *Vreugde-Liet*, (ey kom!)
Van 's Hemels *Bruydegom*.

Hier 'st kuysche vier, laat daar u Zielen,
Met *Christi Bruyt* te sante Knielen,
Laat vry die ware gloet,
Ontsteken u gemoet:

Dien

Dien brant en sal u niet vervelen,
Maar Eeuwig vrolijcker doen quelen,
Veerste Gulle drift
Sal werden uyt-gesift.

Wat kanmen aangenamer Zingen?

Als *Gode-lob*, die alle dingen,
Soo Hemels heeft bereyt,
Tot's Menschen Zaligheyt.

Weg dan *Vry-geestige Poeten* :

Wy zijn nu veyliger geseten ;
Dien trouwen *Predikant*
Die hout een beter trant.

A. Bon.

Beminde L E S E R.

Tot gerijf der gener die de volgende Wyfen onbekent, en de Mufijcke bekend mocht'zijn, is het eerfte Versch van yder Capittel en Gezang over 't *Hoog-liedt Salomons*, gefteft op Mufijck-noten, gelijk oock den Autheur der felver, tot gerijf der Eenvoudigen, de alderbekentfte Pfalm, en Kerck-wyfen, over yder Capittel genomen heeft.

Het I. Cap.	{ <i>Is gefteft</i> <i>op de VVyfe</i> <i>vanden</i>	CIII. Pfalm.	{ <i>Folio</i>	2.
Het II.		CXVI. Pfalm.		6.
Het III.		XXIII. Pfalm.		11.
Het IV.		XXIV. Pfalm.		15.
Het V.		Lofzang { Marie of Simeonis,		21.
Het VI.		X. Geboden.		29.
Het VII.		C. Pfalm.		36.
Het VIII en laetste.		CXXXVIII. of CXXX. Pfalm.		41.

Het XXXII. Capittel van het V. Bouck Moſis; is gefteft op de Stemme vanden Lofzang der Jonck-vrouwe Mariae; ofte Simeonis.

Nota. De woorden die inde Rymen en Gezangen van 't *Hooge-Liedt Salomons* gefteft werden tuſſchen deſetwee Haexkens, [] dienen tot verklaringe van 't gene inden Text eenichſins duyſter is.

E T N D E.

R Y M E N

Ende

Z A N G E N,

Over't Hooge-Liedt

S A L O M O N S.

Het eerste *Capittel.*Den Inhout deses *Capittels.*

In dit Capittel vvert ons beschreven het groot verlangen der Kercke na Christi genade, hare uytvondige verachtsame gestaltenis, en invondige schoonheyt: mitsgaders, haer perikel onder de valsche Broederen, ende haer verlangen na Christum: Item, de blyschap en Liefde diese heeft, tot haren Heer en Brudegom Christum.

A

H E T

Cap. 1. *Rijmen ende Zangen*

HET EERSTE CAPITTEL.

Op de wijze vanden 103. Psalm

Mijn Ziele wilt den Heer met Loffang pryfen, &c.

De Bruyt of Kercke spreeckt.

O ! Dat mijn Brudegom van My te kussen,
Met synen lieven Mont, [syn Woort], om blussen
Mijn ¹ Lusten, lustich waer! hoe sou mijn Hert
Van vreugde vrolick zijn van vreugde springen,
Want beter is u Liefd' als Wijn, of dingen
Van d' Aerd', en al wat hier gevonden wert.

2. V

- ¹ (Lusten) *Verstaet hier door, haer inwendigh verlangen, om hier en hier namaels nader met Christo vereenigt te mogen werden: hier, door 't Geloof; hier na, door 'taenschouwen. 1. Ioh. 3. 2.*

2. U O LIEN, [u Geestelijke gaven]
 Syn boven maten goet om 't Hert te laven:
 V Naem een soeten Balssem is; 1 gestort
 Op 2 s' Priesters-hoofst; di es u de 3 Maegden minnē
 Treckt, door u geest, en woort, mijn hert en sinnen
 Soo loopen wy V na, heel 4 opgeschort.

3. Den 5 Koninck bracht my in sijn Binnekamer,
 't Geheym van 't Nieuwe-Testament, bequamer

A 2

Als

1 (gestort) Siet van dese wjstortingē der gaven des
 H: Geestes op Christum en zijne Leden. Ps. 45. 8.
 Es: 61. 1. Ps. 133. 2.

2 (Op s' Priester-hoofst) Verstaet den Hoogen Prie-
 ster Aaron, Christi Voorbeelt in sijn Ampt.

3 (Maegden) Verstaet door dese Maegden Gods Kin-
 deren, die haer onbesmet soecken te houden vande
 werelt, den Sathan, 't vleesch, en Sonden. Eph. 5.
 11. Rom. 13. 11, 12. 2. Cor. 7. 1. 2.

4 (opgeschort) Hier door wert verstaen de gewillig-
 heyt en yver in't lopen vanden wech der Geboden
 Gods, siet van dese opschortingē. 1 Pet. 1. v. 13.

5 (den Koningh) Verstaet hier door den Heere Chri-
 stum wiens Voorbeelt Salomon was, soo in sijn Per-
 soon, als sijn vreedsamich Rijck.

Cap. 1. *Rijmen ende Zangen*

Als 't Oud', om door en door te sien] dies wy
Soo meenich als wy sijn, dat Zielen 1 Trouwen
V L I E F D', die soo uytnemend' is, onthouwen,
En roemen sullen steets aen alle zy :

4. Dat sal in ons, een sulcken smaeck ontsteken,
Waer van wy, vry al meerder sullen sprecken,
Als vanden alder delikaetsten wijn.
Hoe sijt ghy oock bemint by den 2 Oprechten!
Swart ben ick, ja; maer 't komt my van het vech-
ten,
En 't quaet, van die, die my vyandich zijn.

5. Swart ben ick, ja, swart ben ick boven maten
Maer hoort my toe, ghy alle; Ledematen
En Docht'ren van Jerusalem; seer schoon
En lieflick ben ick niet-te-min; gewassen
Door 's Vaders reynen Geest; en door de plassen
Van 'tdierbaer Bloet, en t'lyden van Gods Soon.
6. Swart

-
- 1 (Zielen trouwen) *Verstaet hier door den Geestelijken Trouw der Kind'ren Gods door den gelove met Christo haren Brudegom.*
- 2 (Oprechten) *Hier door verstaetse de geloovigen en ware Kind'ren Gods.*

6. Swart ben ick, als der ¹ Kedariten Tenten,
Of, 't Zact van Ism'els Soon' die sonder Renten,
En Huys, als Vremdelingen op het Velt
In Tenten woonden: oock Sââl'mons Gordynen
En Paviljons; van buyten, en in mynen
Slecht, doch van binnen kost'lick toegestelt.

7. Swart ben ick, ja; maer segt doch is het wonder?
De Son van kruys heeft my verbrant; den ² Don-
der

Der valscher Broederen, [die vande Kerck
De ware Kerck, mijn lieve Moeder stoffen
Dat sy haer Moeder is,] heeft my getroffen;
[Soo was dit oock haer ordinaris Werck.]

8. Men wouwd' me setten tot een Hoederinne
Der Wijngerden, [dat is, me trecken, binnen

A 3

Der

¹ (Kedariten) *Dese waren nakomelingen van Kedar, den tweeden Sone Ismaels. Gen: 25. 13. Die in Tenten woonden, en geen vaste plaets en hadden, gelijk oock de Geloovighen niet en hebben op dese werelt. Philip. 3. 20.*

² (Donder) *Verstaet hier door allerhande tegenstant, smaetheyt, lasteringen, &c.*

Der valscher Kercken kerck;] ick was geset
 Mijn eygen Wijngert trouwelick te hoeden;
 Dan, 'kwier daer in, soo door het schricklick woeden

Van den 1 Tyran, als eygen schult belet.

H E T I. D E E L.

De Bruyt gaet voort en seyt.

9. Ey lieve! segt my doch, waer dat ghy weydet?
 Ghy die mijn Ziele liefst: en waer ghy leydet

De Kudde Gods, op't midden 2 vanden dach?
 En waer ick dan verkoelinge sal vinden?

Ghy wilt doch niet, dat ick het Hooft sal vinden
 Gelyck een droeve Weduw-vrouwe plach.

Christus

¹ (Tyran) *Verstaet hier door allerley Tyrannen en vervolgers van Gods Kerck.*

² (Op't midden vanden dach) *Verstaet hier door de hitte der vervolginghen wanneer de selve aldermeest Brant, en ontsteken is, tegen de ware Kercke en Ledematen, of die, die hier en elders by Schapen vergeleken werden.*

Christus den Brudegom Antwoort.

10. En weet ghy't niet? ô schoonste vande 1 Wyven!

Gelijk ghy niet en weet, gaet, daerse 2 dryven
De Schapen van mijn Kerck 3, en set aldaer
De Kind'ren die ghy hebt, ontrent de Wooning
Der Herderen; [dat is, de Schrift van Koningg',
Propheten, en Apost'len Heyl'ge Schacr.]

11. Hoort mijn Vriendin; op dat aen allen blicke
Hoe schoon en snel ghy zijt, ick u gelijcke
By 't moedige 3 Gespan dat taf, taf, gaet
Voor Pharaô's Karos; u roode W A N G E N

A 4

Met

1 (Schoonste vande Wyven) *Dat is, meer gezegent als andere Vrouwen, ende soodanige die buyten Christum zijn.*

2 (Daer sy) *Verstaet hier door de Trouwe en ware Herders en Leeraers der Kercke.*

3 (Gespan) *Hier door, werden verstaen de Paerden vanden Egyptischen Koninck Pharao, seer gerenomeert wegen hare schoonheyt, couragie ende snelheyt, gelijk dan oock de geloovigen Moedich zijn tot de Doot, en noch Galgh noch Rat, en vresen.*

Met cere zijn verciert; dock sijn de Spangen
Van u getoy, een kleet dat sedich staet.

12. V 1 Hals rontom versien met Peerle-snoeren
[Een snoer van deugt] die, even als de Toeren
Van Peerlen, aen malkand'ren zyn gehegt.
Wy sullen u met enckel Goude Spangen
En silv're Dopp', en Stipkens sien om hangen
[Van Heylicheyt] gelijk ick heb gesegt.

I I. D E E L.

De Bruyt of Kercke spreekt tot hare Speet-genoten.

13. Terwijl de 2 Koning, aen sijn 3 ronde Tafel,
Om hoogh geseten is, onringt met R A P H E L,
Met

1 (Hals) *Verstaet hier door een Christlijck leven, en
Godtsaligen Wandel.*

2 (Koning) *Verstaet hier door Christum, die een Ko-
ning aller Koningen is.*

3 (Ronde Tafel) *Verstaet hier door de Hemelsche glo-
rie en heerlijkheyt, die door gaens by een Bralofst en
Maeltijt vergeleken wert, soe dat de Tafel hier wert
genomen voor de vreugde en heerlijkheyt die aen
die Tafel wert genoten. Een Ronde Tafel wert sege-
noemt om daer mede de oewicheyt nyt te drucken,
aen weleke noch eynde noch begin is.*

Met G A B R I E L, en 't Hemelsch Hofgesin ;
 Soo geeft mijn Nardus sijnen reuck [de wercken
 Van Hoop, Geloof, en Liefd' die laet ick mercken
 Aen yder een ;] waer door ick Zielen win.

14. Wanneer ick ga sijn Trouwe-liefd' bedencken
 Dan is hy aen mijn Ziel, met sijn geschencken ,
 Sijn Troost, sijn Geest, en Goddelijcke kracht,
 Gelijk een Bundel Myrrh' en Specerie
 Die sterckend' is; en die ten allen tye
 - Bysonder inden noot by my vernacht.

15. Mijn Brudegom is my gelijk de rancken
 Van Engedi in Iudæ Stam; wiens drancken

A 5

Soo

1 (t' Hemelsch-hofgesin) *Verstaet hier door alle de
 andere Enghelen Gods en gheloovighe Zielen die by
 Christum zijn.*

2 (Engedi) *Dit was een Stadt gelegen inde Stamme
 Iuda aende Soutē of Roode Zee na't Zuyden, tus-
 schen de Bergen en Rotstenen; in't midden vande
 welcke veel schoone Valleyen waren, beplant met
 veelderley cierlijcke Boomen, als Palmen &c. siet
 van dese plaets 1. Sam. 24. vers. 1.*

Soo riecken als de Plant die 1 Cyprus hiet.

Christus den Brudegom spreeckt sijn Kercke aen, en seyt.

Siet! ghy mijn Bruyt, mijn schoone, dyne Oogen
In kuysche reynigheyt, en in medogen

Der Tortel-duyven Oogen wijeken niet.

16. Schoon sijt gy [dog in my], mijn wel beminde.
Oock groeyt ons Kerk in vrugtbaerheit: wy vindē

Veel Kinderen [door 2 tonvergancklick Zaet]

Die ons Geboren zijn; oock sijn de Lessen

[Mijns Heyl'gen woorts] als 3 Ceders en Cypresse,

Daer op mijn huys, als vaste Balken, staet.

1 (Cyprus) *Dit is een Plante van een lieflijcken reuck.*

Siet hier van breder de aentekeninge vande nieuwe oversettinge des Bybels over dit Capittel.

2 (Onverganckelijck zaet) *Soo noemt Petrus in sijn*

1. brief cap. 1. v. 23. Gods Woort, om dat de wedergeboorte die daer door in ons te wege gebracht wert, onverganckelick is. siet Rom. 11. v. 29. en elders.

3 (Ceders en Cypressen) *Dit sijn Boomen seer be-*

roemt van wegen de vastigheyt en geduur saemheyt van haer hout, gelijk dan oock hier, door deselve de vasticheyt van 't Fondament van Gods Kercke, te weten Christus, en Gods Woort, verstaen werden.

EYNDE, Van't eerste Capittel.

Den Inhout van dit volgende Capittel.

Dit Capittel vervat een beschryvinge van Christi weerdigheyt, en syner Gemeente; dewelcke genodicht wert tot een openbare belydenis van zijn Woort, alsoo den Winter der vervolginge voor by was: oock wert se gewaerschouwt voor hare Heymelijcke ende openbare vyanden, om tegen haer te waecken.

HET TWEDE CAPITTEL.

Op de wyse vanden 116. Psalm.

Ick heb den Heer lief want hy heeft verhoort, &c.

Christus den Brudegom spreeckt, als volgt.

1. **D**E Roosen diemen ontrent ¹ Zaron vint,
 Dat soet' en schoone Lant, en hare Bloemen
 Die inde Dalen staen, [en men moet roemen
 Van wegen haren reuck, soo seer bemint.]

2. Ben

1 (Zaron) *Dit is een lustighe schoone Landt-streecke streckende van Casareen tot Ioppe niet verre vande Middellantsche Zee. Siet hier van breder inde aenteekeningen des Bybels op 't eerste versch van dit cap.*

2. Ben Ick gelijk: en ghy mijn Lieve Bruyt
 Hoort, soo't u lust, en er-renst is te weten,
 Hoe ver' V Schoonen glans wert uytgeheten;
 En ghy by andr' in Heerlickheyt uytmuyt.

3. Soo ver, is uwen glans, en Trotsen ¹ Hoorn,
 By Bastert-Kind'ren glans, in glans verheven.
 Alsmen den glans der Lelien siet sweven
 Ver boven 'thoof, van Stekels, en den Doorn.

4. Gelijk m'een Appel-boom in't woeste Wout
 In vrucht, in deugt, in geut, siet overtreffen
 Het geen' in't wilde wast; soo wijt verheffen
 Wy van gelijk' u, boven 't dorre-hout.

5. (Ick spreek van Adams ² onbesnoeyde kint.)
 Myn Lief, ick heb een grooten lust te sitten

Aen

¹ (Hoorn) Gelyck elders soo wort dit Woort Hoorn gestelt voor een Cieraet, glans, en Eere, de gelijckenis genomen zijnde vande Hertten, welckers Hoornen haer cieraet sijn. Siet van dit Woort in dese beteeckenisse. Job. 16. 15. Deut. 33. 17. Ps. 92. 11.

² (Onbesnoeyde Kint) Verstaet hier door den Onweder-gebooren Mensch, die so genoemd wert, soo lang hy door Gods Woort en Geest niet en is verandert en vernieuwt.

Aen uwe Zijd' in't midden vande ¹ hitte,
Doch meest als dan, wanneer ick vruchten vind.

I. D E E L.

De Bruyt en Kercke spreekt.

6. Mijn Brudegom my dickwils voert in't ¹ huys
Der Wynen, [in sijn Kerck] alwaer mijn Ziele
Van vreugde droncken wert, en trapt met hielē
Wat 't Aertrijck geeft; en al haer snoot gespuys.

7. De Liefde van mijn Brudegom, is my,
Waer dat ick ben of sit, als de Banieren
Daer onder in Tempeest den Mensch, en Dieren,
In volle seeckerheyt, en Schoot-vry sijn.

De

¹ (Hitte) *Verstaet hier door de hitte van tegenspoet en vervolginge, in welcken tijt Christus soo wel by de sijnen is, als wanneer 't zyn Kercke wel gaet na de werelt.*

² ('t Huys der Wynen) *Neemt dit voor een Wijnkelder of Wijn-huys daer allerhande soorten van Wynen zyn.*

De Bruyt of Kercke spreekt tot de Leeraars.

8. Ghy trouwe Herders, ach! my onderschoort;
 En laeft mijn bange Ziel doch met de flessen
 [Der Wijnen van Gods troost] op dat ick lesse
 Mijn grooten dorst; ick bid u gaet doch voort.

9. Ach! d'Appels geeft my doch [het nieuw
 verbont,]
 Ick weet niet hoe het is! ick val ter neder!
 Van liefde ben ick kranck; och! och! roept weder
 Mijn Brudegom, siet hoe ick ben gewont.

10. Dat hy sijn Slincket-hant breng' onder
 t' Hooft,
 En d'ander-hant het heele Lijf omvange
 Soo niet, soo moet ick vol van smert, en bange,
 Ia quynend' heenen gaen, van Troost berooft.
Chri-

1 (Van Liefde ben ick kranck) *Verstaet hier door
 haer geduerich verlangen na de vertroostinghen van
 Christi Woort en Geest.*

II. D E E L.

*Christus of den Brudegom spreekt tot des
Bruyts Speelgenooten.*

11. Hoort Dochteren Ierufalems een Woort,
Een hoog en dierbaer woort; ghy sult u wachten,
('k Besweer u met een Eed) van oyt te trachten
De ' Liefd' in haren ' slaep te stooren : Voort

12. Soo Lief als u de Rheen' en Hinden sijn
[Dat is sijn Kerck] door ergelijke daden
Of valsche Leer, u wacht ('tis ongeraden)
Haer Rust en vrè te breken, en de Mijn'.

De Bruyt spreekt van Christo.

13. Dit is de Stem mijns Brudegoms, Hy rent
In aller Yl; gelijk de Hinnen plegen
Bergh op en weder neer, en langs de wegen
Want haest hy sich den sijnen maectt bekend.

14. Ick

1 (De Liefd') *Dat is mijn Bruyt die ick soo seer belie-
ve en Beminne.*

2 (In haren slaep te stooren) *Dat is, hare ruste en
Vrede te breecken.*

14. Ick sie hem staen, Ick sie hem by de Muur
 En door de Traly, meer als oyt de ¹ Vader
 Van 't Oude Testament; Ick sie hem nader,
 Ick sie, en 't valt my nergens na soo suur.

I. I. I. D E E L.

15. Ick hoor hem roepen ey! staet op vriendin!
 Staet op, hoe slaect ghy dus? ey! siet, den ² Winter
 Den barren-Noorden-wint is wegh: men vinter
 Geen die nu slapen moet, ey! laet my in.

16. Den ³ Mey-tijt is voor hant, de Vogel singt,
 Ick hoor het korren vande Tortel-duyven
 Ick hoor de soete Nachtegael, het snuyven
 Van Wint, en Sneeuw is wech: ick ben omringt

17. Van

¹ (De Vader van 't ouwe Testament) Verstaet hier
 door Abraham den Vader der Gelovigen en sijne
 Kinderen onder het Oude Testament.

² (Winter) Door den Winter wert hier verstaen de
 tijt der vervolginge, en van Cruys en tegenspoet.

³ (Mey-tijt) Hier door wert verstaen dien tijt waer in
 de Kercke vry van vervolgingh, Godt sonder vrese
 vande Tyrannen dient, en Lof-zangen singt.

17. Van 't quelend' Pluym-gediert'; de schone
blom

Doet hare blaren op, en inde Landen,
Oock selfs ontrent de Zee, en dorre Stranden,
Toont haer de soete Lent, ey kom! ey kom!

18. Den Vygenboom sijn jonge Vijgsken geeft,
Oock bloeyt den Wijnstock, siet, ick sie hem bot-
ren,

Wie inder Muyt nu sit, doet als de Sotten,
Onweerdich dat hy is, en dat hy leeft.

19. 1 Hy seyt, mijn Duyf, die inde 2 Rotsen sit
Van wegen 't bose Volck, en den Tyrannen;
Komt uyt, ey komt! ick moet u sien: het spannen
En vangen is gedaen, wegh is haer 3 hitt'.

B

U Aen-

1 (Hy) *Te weten Christus den Brudegom.*

2 (Rotsen) *Verstaet hier door, de wildernissen en woeste plaetsen, daer men sich verschuyt inden tijt der vervolginge.*

3 (Hitt') *Verstaet hier door, de Hitte der vervolginge.*

20. U Aengesicht, dat aengename root,
 Is liefelijck om sien, myn uytverkoren;
 V 1 Stem en gladde Tong, is soet om hooren;
 Komt dan, ey komt, gy hebt geen vresens-noot.

I V. D E E L.

Christus spreeckt tot de Overbeden en Herders.

21. Vangt, Overheden, vangt den groten Vos;
 En ghy die in sijn dienst trouw sijt, de kleyne,
 Die Vossen, die met Leeringen ontceyne,
 Den Wijngert schenden met sijn teeten 2 Tros.

De Bruyt of Kercke, spreeckt tot Christum.

22. Mijn Lief is mijn' en ick de sijn': hy weyt
 In't midden vande, Lelien; zijn weyden

Syn

1 (Stem) Verstaet hier door hare Gebeden en Lofzangen.

2 (Teeren tros) Verstaet daer door de swack geloovighen; noch niet ten vollen inde Ee, e Christi bevesticht.

3 (Lelien) Verstaet hier door de geloovigen, die in dese Weerelt als Lelien zijn onder de Doornen.

Syn niet alleen gesont, maer hebbent' beyde
Gesont en Lieflijk zyn: dit wert verbreyt

23. Tot dat dien dach, dien lang verwachten
stont

Van 't altijt eeuwich-durende sal komen,
En tonvolmaeckt' sal wesen wech-genomen;
Keert om, en komt myn Vrient, soo ras ghy
kont.

E Y N D E

Van 't tvveede Capittel.

Den Inhout van dit volgende Capittel.

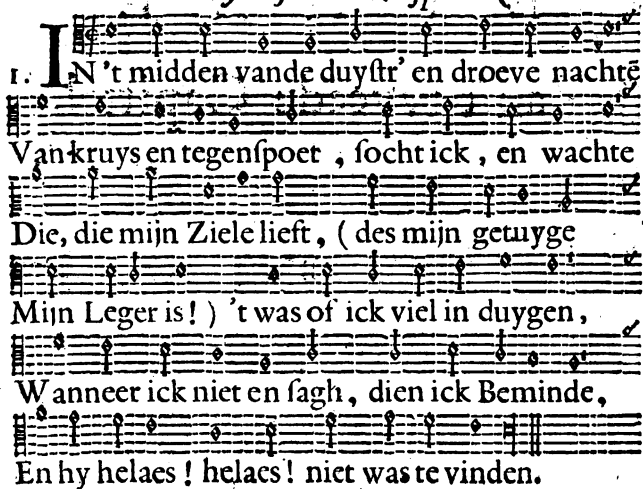
De Bruyt vertelt hoe neerstich datse haren Brudegom gesocht heeft, doch voor een tijt te vergeefs, soo nochtans, datse hem eyntlijck op haer soecken heeft gevonden. Onder de gelijckenis van Salomons Koets en Brulofst, werden de Geloovighen genoodicht tot de Brulofst des Lams.

HET DERDE. CAPITTEL.

Op de wijze vanden 23. Psalm.

Mijn Godt voet my als een Herder gepresen, &c.

De Bruyt of Kercke spreeckt.

1.

 I. **I**N 't midden vande duystr' en droeve nachtē
 Vankruys en tegenspoet, socht ick, en wachte
 Die, die mijn Ziele liefst, (des mijn getuyge
 Mijn Leger is!) 't was of ick viel in duygen,
 Wanneer ick niet en sagh, dien ick Beminde,
 En hy helaes! helaes! niet was te vinden.

2. Ick

2. Ick seyde, ick sal van sonden aen verlaten,
Mijn bed, mijn rust, mijn weeld; en op de straten
Rontom Ierusalem, en inde hoecken
Van Godts Gemeenten gaen, om daer te soecken
Dien die myn Ziele lieft, en soo beminde,
Dan, hy en was helaes! noch niet te vindē.

3. Ick socht, doch vondt hem niet; ick sach de
Wachters

[De Werelts wyfen, die veel al, verachters
Van mynen Brugom zijn] ick sach de Honden
[Ontrouwe Leeraers, die niet bassen konden]
Ick sach haer omme gaen; ick sach haer byfen,
Ick ransd' haer aen, en seyde, kont ghy my wyfen

4. Die die myn Ziele lieft? mach ick u bidden
Soo ghy het weet, segt waer hy is? in't midden
Van desen Nacht, sal ick het soecken wagen;
Maer laes! ick kreech geen antwoord op myn vra-
gen.

Dies ging ick heen; dan hoort, na weynich uren,
Wanneer ick sprack, ick kan 't niet langer duren;

5. Soo vond' ick hem; ick vont hem die myn ziele
Soo Lieft, en seyde, (besich in het knielen

En 't vallen voor sijn Voett';) ick sey, ¹ Rabboni!
 Mijn Meester sijt ghy daer? ick sey, ² Ben-oni!
 Nu heb ick V, oock sal ick u vast houwen
 En nimmer laten henen gaen, neen trouwen,

6. Tot dat ick u in 't midden vande Wooningh
 Mijns Moeders, [d'Heyl'ge Kerck, daer ghy als
 Kooningh

Geseten sijt] aen schouwen sal; 'kwil seggen,
 Tot dat ick (och of d'uur daer was!) afleggen,
 En neder werpen sal dees' Tabernakel,
 Dien ghy oprechten sult, ô groot Mirakel!

7. 'k Be-

¹ (Rabboni) *Soo noemde Maria (Ioh. 20. 16.) Christus, wanneer hy na sijne opstandinge (sy menende dat het den Hovenier was) hem aen haer openbaerde, en is soo veel geseyt, als Meester. Siet van dit Woort Marc. 10. 51.*

² (Ben-oni) *Met desen Naem noemde Rachel dien Soon vanden welcken sy int Baren sturf. Gen: 3.5. 18. en betekent soo veel als een Soon der smerten of des Wedoms, en soo wert Christus hier genoemd ten opsicht van al dat Lyden, en die Ween die hy voor ons inde Ziel en sijn Lichaem wytgestaen heeft, voornamentlijck op 't eynde sijns levens.*

7. 'k Besweer u wederom, ghy sult u wachten
 Ghy Dochteren Ierusalem, te trachten
 De ¹ Liefd' in haren slaep en rust te stooren,
 Want of sy slaept, haer ² Meester sal het hooren,
 Soo sal hy oock de ergelijcke daden
 En valsche Leeren sien: ist dan geraden?

De Geloovigen, verwondert over de onverwachte verlossinghe van Gods Kerck, uyt de vervolgingen, spreken als volgt.

I. D E E L.

8. Wie is Sy die daer komt uyt verre Landen
 Ontciert, bedrukt, onthast; en sonder banden,
 Gelijk den ³ Jebusijt myn ⁴ volck sach komen
 Door 't rode Meer in Canaan, als Boomen

B. 4

Van

1 (de Liefd' &c.) Siet dese selve Woorden in't voorgaende Capittel verklaert.

2 (Meester) Christus.

3 (Jebusijt) Hier door werden verstaen de inwoonders van Canaan en vyanden van Gods Kerck, die Gananiten, Jebusiten &c, genoemd werden. Siet 1. Sam. 5. 8.

4 (Volck) De Israëlitien en Kercke Gods.

Van Palmen, of gelijk de 1 Roock-Pilaren
Die Steyl om hoge gaen, en voor geen baren

9. Van tegenspoet en vresen; oock haer leden
Versien met Wieroock, Myrrh', [dat is, gebeden,
En alderhande deucht] die haer vercierren,
En ruycken doen, gelijk der Krudenieren
Parfuymen, Ambregrijs, en Poudersdoosfen;
Waer van een Ed'le Vrouw, ruyckt als de Rosen.

*De Bruyt of Kercke spreeckt, en seyt tot
hare Speel-genoten.*

10. Het Bedt van Salomon men most bewaren,
Met festich Helden, die, gelijk by paren
Rontom zijn Koets, en Leger-stede, stonden
Met sweerden aende heup, en voor geen wonden,
Noch tegenstant en vreesden; om te weeren
Den schrick des nachts, van haren 2 groten Heere.

11. Ge-

-
- 1 (Roock-Pilaren) *Dat is als een stercken Roock die
recht op gaet, gelijk een Pilaer of Palm-boom, en
betekent hier een geestelijcke kloeckmoedighyt.*
- 2 (grooten Heer) *So wert Salomon hier genoemd ten
aensien van sijne Heerlijckheyt, als oock sijne grote
wijsheyt en verstant.*

11. Gelijk den Koning Salomon, niet minder
 Is hy bewaert die Godt bewaeckt; geen hinder,
 Of leet, of ongeval, en kan hem naecken;
 Hy heeft doch aen sijn Zy, en voor hem waecken
 De ¹ Guarden van den Heere de Heer-scharen,
 Guarden, van duisent en tien duisent paren.

I I. D E E L.

12. Den Koninck Salomon heeft laten maken,
 Voor hem, en die sijn dranck, en spysse smaken,
 Een schoonen Koets, een kostelijcken Wagen
 Daer van de Vloer, den gront en onderlagen,
 Van enckel Gout; van Silver de Pilaren;
 En 't hout, ² van Libanon den Berrig waren.

A 5

13. Van

¹ (Guarden) Hier door worden verstaen de groote meenichte der H. Enghelen die de wachte houden voor de Kinderen Gods: siet Ps. 34. 8. Heb. 1. 14.

² ('t Hout van Libanon) Verstaet hier door Cederhout dat met meenichte waschte op den Berch Libanon, van 't welcke gheseyt wert, dat het niet en verrot, 't is een Berg gelegen in 't Iootsche Lant.

13. Van purper 't bovenst', konstelijck geweven
 Door dochters Naeld'-werck, swierende na't levē;
 Soo heeft oock Salomon, (ick meen' den Koning
 En Heer van Salomon) gemaect een Wooning,
 Een Huys, een Hof, een Koets, voor sijn 1 Be-
 minde

Daer vry wat meer, en beters is te vinden;

14. Alwaer de ² Straat met Gout is overtogen,
 En droefheyt, noch verdriet, Logeren mogen;
 Daer Sapphir, Amathist, Robijn, de Gronden;
 De Poprten Peerlen zijn, en wert bevonden
 Dat 't Lam-Gods 't licht daer is, en hare Wallen,
 Van Iaspis, ja Godt self, is A L in A L L E N.

15. Gaet Dochters ³ Ziōns, gaet om aen te schou-
 wen

Wat cierelijke Kroon, dat in het Trouwen

Den

1 (Bemінде) Verstaet hier door sijne ware Kerck en
 de Ledematen van d'ellen.

2 (Straat &c.) Siet dese Beschryvinge van't Nieuwe
 Ierusalem dat is, den Hemel. Apoc: 21.11.12. &c.

3 (Dochters Ziōns) Verstaet hier door de ware gelo-
 vigen, als Es: 69, vers. 14.

Den Koning Salomon van sijne Moeder
Op 't Hooft gefettet is ; en segt, mijn Broeder.
Die ¹ meerder is dan Salomon, is meerder
Gekroont dan hy : soo is hy oock ² geleerder.

- ¹ (Die meerder is &c.) *Verstaet hier door den Heere
Christum onsen Broeder na den vleesche, en meer-
der dan Salomon in wijsheyt, geleertheyt &c. als te
sien is. Mat. 12. 42.*
- ² (geleerder) *Dat is, verstandiger en wyser als Salo-
mon, want hy is de wesentlycke wijsheyt selfs,
Proverb. 8.*

E Y N D E

Van 't derde Capittel.

Den Inhout van dit volgende Capittel.

Christus prijst zijn Kercke van wegen hare schoonheyt, en geeft haer te kennen dat hy voor een kleynen tijdt van haer gaen sal; Sy bidt dat hy snellijcken weder komen wil, en door sijnen Heyligen Geest krachtigh in haer wercken, op dat se hem aengename vruchten voort-brengen mach.

HET VIERDE CAPITTEL.

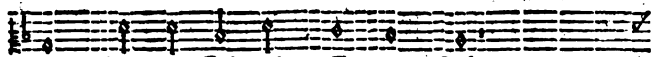
Op de wyse vanden 24. Psalm.

De Aerd' is onses Gods voorwaer, &c.

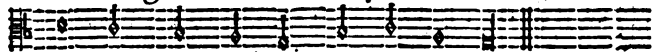
Christus den Brudegom spreeckt van zyne Kercke en Bruyt als volgt.

Schoon sijt ghy, schoon, mijn lieve Bruyt,
 Vriendin', u OOGEN, inen uyt
 Der Duyven Oogen dapper lijcken;
 De VLECHTEN van u cierlijk ¹ HAAR;
 Der

¹ (Haar) *Verstaet hier door haren vriendelijcken sagtmoedigen aert.*

Der ¹ Bergen Gileads ² Geyten-Schaar

In sacht' en gladheyt niet en wijcken.

2. U T A N D E N, ['t Geestelick ³ gebit
Daer mé ghy inde Spysse sit
Die Zielen voet] sijn als der ⁴ Schapen ,
Die

¹ (Bergen-Gileads) *Dese Lant-streecke was seer bequaem om de Schapen en Geyten te weyden.*

² (Geyten-Schaer) *Verstaet hier door een Troepe van Geyten, ghelijck men ghewoon is een menichte van volck, een Schare te noemen.*

³ ('t Geestelick gebit) *Verstaet het ware geloove ; dat Christum (de spijse der Ziele) tot een Geest lijck voetsel aenneemt Ioh. 6.*

⁴ (Als der Schapen) *Te weten Tandenzijn.*

Cap. 4. *Rijmen ende Zangen*

Die even 1 als in Kaskens, saem
Op order zijn geset; bequaem
Om door 't herkauwen kracht te rapen.

3. Als Schapen, die rontom den 2 Berg,
En sonder schroom en sonder erg
Met al die groene fijne graasen
(Heel wit Bedouwt van 's Hemels nat)
En Lustich; vroliëk; vet en glat,
Het Loof affscherende, gaen Aasen.

4. Als Schapen, daer des Huysmans Vrouw
Noyt van en sprack, ick heb berouw

Van

1 (die even als in Kaskens &c.) *Hy wil seggen met dese en de volghende woorden, dat hare Geestelijcke Tanden (te weten het ware Geloof) daer mede sy de spijse der Zielen herkauwt, al het cieraet hebben dat men in Tanden soude konnen wenschen, en dat de spijse diese door die Tanden herkauwt (te weten Gods Woort en Troost) hare Zielen soe wel doet gedyen en in 't goede soo vruchtbaer maect, als die Schapen die Vet ende wel Geweyt werden.*

2 (Berg) *Verstaet hier door als vooren, den Bergh Gitzad gelegen over de Iordane, en de Lantstrecke daer ontrent, seer bequaem om Schapen te weyden.*

Van datse quamen op ons' Erve,
 Want geen van 't Vè daer soo mè slaet ;
 En daer het ons soo wel mè gaet ;
 Van al dat loopt ontrent de Werve :

5. Ten mist ons noyt, of in't gemeen
 Soo geven dese twee voor een ;
 En werpen alletijt met paren ;
 En dat het besten is van al ,
 En ons oock noyt bedriegen sal ,
 Vol zijne steets naer het vergaren :

6. De **L I P P E N** van u soeten Mont ;
 [Dat is , de lessen die ick vont
 Dat in u huys , soo na als vooren ,
 [Van die daer alletijts verkeert]
 Vrymoedelijcken zijn geleert]
 Sijn schoon , en Liefelijck om hooren :

7. U Roode **W A N G** , oock den Granaet
 In blos , en Root te boven gaet ;

[Ick

¹ (Lippen) *Verstaet hier door de Leeraers die Godt gelieft te gebruycken als Instrumenten, tot onderwijsinghe van sijn volck. siet Mal. 2, 7.*

Cap. 4. Rijmen ende Zangen.

[Ick meen daer mé, mijn uytverkooren,
Dit, dat u eerbaer Aengesicht
Dan blooft, wanneer een dertel Wicht
Yet schaemteliex u leyt te vooren.]

8. Vol van Courag' is uwen ¹ H A L S ,
En inder waerheyt is sy, als
Mijns ² vaders Magazijn en ³ Tooren ,
Daer Wapenen van alle soort'
Rondassen, Schilden, en soo voort ,
Meer bloncken als de schoonst' Yvooren.

9. Oock was daer 't Schilt van 't waer' geloof
Daer ⁴ Davids Helt mé vloogh, en stoof

Ter

¹ (Hals) *Verstaet hier door de Christ' lycke en Heylige vrymoedicheit, waer doorse als met uytgereckten halse Christum verwacht, &c.*

² (Mijns vaders) *Te weten, Davids.*

³ (Toorne) *Verstaet hier door den hooghen en stercken burgt Davids. 2. Sam. 5. 9. of dien hoghen en uytstekenden Tooren daer van gesproocken wert. Neh. 3. 25.*

⁴ (Davids Helt) *Verstaet hier door, al die Helden welckers Geloof Paulus beschrijft en prijst. Heb. 11.*

Ter Poorten uyt, om flach te geven
Aen Doot, aen 't Kruys, aen Hel', en Sond',
En wat hem ergens tegen stont;
Waer by, den Sathan liet het leven.

10. U B O R S T E N zijn wy lang gewent
Het Oud' en Nieuwe Testament
Met haren Troosten en Leer' te noemen;
Die als de 2 Welpen, (door de 3 Meyt
In 't groene Vet en glad geweyt,))
Vol sijn van 4 Soch, en soete Roomen.

E

HET

1 (Waer by den Sathan liet het leven) *Dat is,*
waer door hem, en de sijne, haer kracht benomen
wiert, om te kunnen beschadigen.

2 (Welpen) *Verstaet hier door de Tonge en eerst ghe-*
worpen Rheetiens.

3 (de Meyt) *Verstaet een Huysmans Dochter of Meyt*
die de sorge van dien was bevoolen.

4 (Vol van Soch &c.) *Verstaet hier door, de soete*
vertroostingen en beloften van Gods Woort, soo in
Oude als Nieuwe Testament, voor-gesteld.

H E T I. D E E L.

11. Vaert wel; ick ga mijn soete Bruyt;
 Ick ga, en blijf een weynich uyt
 Op mynen Berg, dat is, daer boven
 Daer Myrrh' ¹ en Wierooek waft; (een Kroon
 Die geen s' gelijk en heeft, soo schoon;
 Daer d'Englen Gods, Godt altijt loven.)

12. Dan, hoort, wat ick u seggen sal
 (Om niet te smelten heel en al;
 Ick sal wel gaen, maer weder koomen,
 Wanneer dien dach, dien ² Groten-dach

Met

¹ (Myrrh' en Wierooek) Verstaet hier door, de Lof-
 zangen der Engelen en Zielen, oock de voorbiidden-
 gen Christi. Rom. 8. 34.

² (dien Groten-dach) Verstaet daer door, den Dach
 des laetsten Oordeels; die soo wert genoemt Act. 2.
 20. Ioel. 2. 28. En soodanich wesen sal, ten aensien
 van Gods groote Majesteit, 't groote Vonnis, en de
 volgende dagen van Eeuwicheydt die dien Dach in
 hem besluyten sal, want, soo den Boom sal vallen en
 gevonden werden, sal hy Eeuwich blyven leggen,
 't sy dan aende sincker of Rechter-hant; ter Doodt
 of ten leven.

(Met recht ick hem soo noemen mach)

Den Mensch bespringen sal , als droomen.

13. Schoon sijt ghy mijn Vriendin, men siet
U Fauten en gebreken niet,
Ick hebse doch bedeckt; mijn wonden
U Heyl, en u genesingh sijn,
Dies ghy van droefheyt, smert, en pijn,
Bevrijt sijt, en van al u Sonden.

H E T I I. D E E L.

14. 'k Sie dat myn Bruyt, van Libanon,
Van Aman, Senir, en Hermon,
Haer Aengesicht begint te toenen,
Ick siefe komen van die kant,
En uyt dat Wilde Woeste Landt
Daer Luperden en Leeuwen woonen.

E 2

15. Ick

¹ (Libanon, Aman, &c.) Dit sijn Namen van verscheyde Bergen, die in vergelijkinge, vande Valleyen en andere soete Lant-streken, Wilde plaetsen schenen te wesen, hoe wel datse andersints, wegen hare Plantagien en Geboomten geroemt werden, en van verre schoon waren om aen te sien.

15. (Ick meen het wreede Tranendal,)
 Se komt; by my sy blyven sal,
 Oock false noyt hier weder keeren.
 Gestolen hebt ghy met een' Oog¹
 Mijn Hert; waer mé ghy start om hoog;
 En ² tart de Luperden en Beeren.

16. De deugden u verciereu, als
 Een keten om u witten Hals;
 Mijn schoone Bruyt, wilt u verblyen,
 Want ick betuyg³, dat uwe Min
 Veel soeter is in mynen sin,
 Dan Wijn, en alle Speceryen.

17. Als eenen Hof, sijt ghy ð Bruyt
 Die toegesloten is; waer uyt

Ge

¹ (Een Oogh) Verstaet hier door, het Oog des waren geloofs, waer mede Gods Kinderen sien in 't Heylige der Heyligen.

² (Tart de Luperden en beeren) Dat is, ghy eyscht uyt, en overwint door 't Geloof, den Sathan, de Hel, de Sonden, &c. Die Wreet en gruwelyck sijn, als de Wilde Dieren. siet van die overwinning. Heb. 11.

Gehouden werden Wilde Dieren,
 Bouvejachten, Leeuw', en Wint,
 En wat tot scheuren is gefint,
 Die als de By-en om u swieren.

H E T I I I D E E L.

18. Ick sie dat uyt ¹ u L I P P E N kruypt,
 Ick sie dat van u T O N G E druypt;
 Een enckel Myrrh', en Honich-seemen:
 Die mijn ² gemoet, en die mijn Ziel
 Als haer de bangheyt over viel,
 Meer drenckten, als den Stroom de ³ Beemen.

19. Ghy sijt ô Bruyt! als een Fonteyn,
 En sulcken ⁴ Wel, daer groot of kleyn

C 3

Die

¹ (Ick sie dat uyt u Lippen &c.) *Verstaet hier door de wel-riekende Gebeden, Lof-zangen, en Belydenissen, van Gads Kinderen.*

² (Die mijn gemoet &c.) *Verstaet hier door het vermaeckende verlangen, dat Christus hadde na hare Ghebeden &c. En 't Hert-seer dat hy voelde alse daer in verflawde.*

³ (Beemen) *Dat is, Landotwen, en Weyden.*

⁴ (Wel) *Verstaet hier door een lopende stroom en Beke.*

(Die buyten is) geen levend' Water
 Van troost, uyt putten kan; want geen,
 Den ¹ Emmer heeft, als ghy Alleen;
 Gact, leest myn Woort, want siet, ² soo stater.

20. U ³ Scheuten, waerlijcx ⁴ Vruchten sijn,
 Mijn Hert, en Ziel, soo soet, als Wijn
 Van Appels, in; Gods Hof gevallen;
 Als ⁶ Nardus, Cyprus, Saffaraen,

Als

¹ (Emmer) *Verstaet hier door, het ware Zalichmaeckende Geloof, 't welcke van Paulo. Tit. I. 1. 't Geloof der uyt verkoornen genoemt wert, om dat het haer alleen eygen is, en uyt genade geschoncken wert. Phil. 1. 25.*

² (Soo stater) *Tit. I. 1. Act. 13. 48. 1. Ioh. 3. 14. &c. en elders.*

³ (Scheuten) *Ofte rancken, verstaet hier door de Geboovigen en Leden der Kercken.*

⁴ (Vruchten) *Verstaet de Vruchten des Geestes, als Gebeden, danck seggingen, dencken &c.*

⁵ (Gods Hof) *Verstaet het Paradijs van God geplant.*

⁶ (Nardus &c.) *Verstaet hier door allerhande welriekende Specerien.*

Als Alo', Myrrh', en 1 Oost-wert aen
Voor Specery, wast inde Dallen.

H E T I V. D E E L.

De Bruyt spreeckt, tot haren Brudegom.

21. F O N T E I N der 2 H O V E N; diepen 3 P U T,
Die Stroomen Waters steeds uyt schut:

Die Waters geeft, die noyt begeven,
Waer van een Zielen-dorstich Hert,
Vol op, en wel gedrencket wert,
En drinckend', sal in 4 eeuwen leven.

C 4

Chri-

1 Oostwert aen) *Verstaet hier door de Landen die in 't Oosten legghen; alwaer die Specerien aldermeest vallen.*

2 (Hoven) *Verstaet hier door alle sijne particuliere Kercken.*

3 (diepen Put) *Verstaet daer door de grondeloofse en al-tijt blyvende genaden - giften des H. Geestes.*

4 (In eeuwen) *Van Eeuwicheyt tot eeuwicheyt, al-tijt.*

Cap. 4. *Rijmen onde Zangen*

Christus spreeckt.

22. Ontwaect, ghy ¹ Noorden-wint, ontwaect,
En blaest ghy Zuyden dat het ² kraeck

Door mynen Hof, en door de Ryen
Der Boomen, die daer staen, (geeft soet,
En suur, ghy Heyl'gē Geest,) en doet
Dat vande stercke Speceryen

23. Den Geur, en Reuck, de Smaeck, en kracht,
Langs al de ³ Beddens sy gebracht.

ô! Dat mijn Bruyt, mijn Lieffte quame;
Tot desen Hof, in dit Prieel,
Om Vruchten t'eten; die soo eel,
En oock soo lieflick zijn, te same.

¹ (Noorden-wint ende Zuyden-wint) *Verstaet hier door, de werckingen des H. Geestes, die Act. 2. 2. by een Wint vergeleken werden, en somtijts door scherpe bestraffingen als een Noorden-wint; somtijts door vertroostingē als een Zuyden-wint, door de Hoven en Herten sijner Kinderen, wagt.*

² (Dat het kraeck) *Dit wert geseyt, om dat den H. Geest. Act. 2. vergeleken wert by een krachtigen gedreven Wint.*

³ (Beddens) *Verstaet de particuliere Kercken en Leden van dien.*

B Y N D E Van't vierde Capittel.

Den Inhout van dit volgende Capittel.

Den Brudegom Christus, bekent dat hy een sonderlingh wel behagen hadt aen de Vruchten vande Kercke, en sy bekent, dat se eens versuymt heeft haren Brudegom in te laten, doch dat se daer na opgestaen zynde om hem de deur te openen, hy wech gegaen was, 't welck haer seer moeyde. Oock toont se in wat ongemack sy was geraeckt doen sy hem sochte, sy geeft hare Spiel-genoten te kennen hare groote Liefde tot hem, en beschrijft de schoonheyt van zijne gestaltenisse.

HET VYFDE CAPITTEL.

Op de wyse vanden Lofzangh Marie.

Mijn Ziel maeckt groot den Heer, &c.

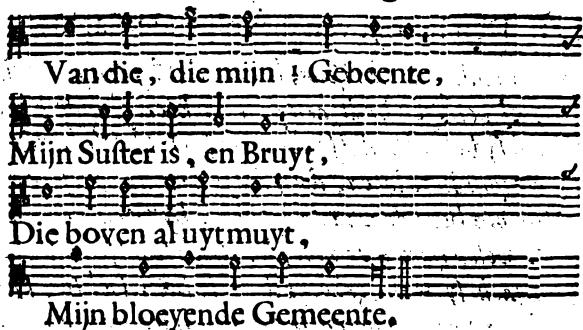
Den Brudegom Christus spreeckt.

I. Ik ben van ' boven of,
Gekomen inden Hof

C 5

Van

I. (Van boven of) *Dat is, van boven de Aerde, wyt den Hemel.*

Van die, die mijn 1 Gebeente,
 Mijn Suster is, en Bruyt,
 Die boven al uytmuyt,
 Mijn bloeyende Gemeente.

2. Daer zijnde, was mijn Oogh
 Dan neder, dan om hoogh,
 Dan op de 2 Galeryen,
 Dan hier, dan weder daer,
 Tot dat ick wier gewaer
 De Soete 3 Speceryen.

3. Het

-
- 1 (Gebeente) *Soo wert de Bruyt genaemt, ten aensien van Christo, die hare nature, Vleesch, en Bloet, sonder Sonde aengenomen heeft. Heb. 2. 14.*
- 2 (Galeryen) *Verstaet hier door, gelijk oock cap. 7. 5. sijne Kercke, en de plaetsen daer sijne gheloovigen, even als op de Galeryen by elckand'ren sitten.*
- 3 (Speceryen) *De Wel-ruyckende deugden, van Ho- pe, Geloof, &c.*

3. Het is my wel geluckt,
 Ick heb' aldaer gepluckt
 Mijn Myrrh', en Honich-raten,
 [Hier door ist dat ick meen'
 Danck-off'ren, en Gebeen'
 Van myne Ledematen.]

4. Ick vond' daer¹ Wijn en Melck,
 Oock heb ick uyt den Kelck
 Daer van met smaeck gedroncken:
 Ick sagh waer dat ghy waert,
 Dit heb ick u gespaert,
 't Is u om niet geschoncken.

H E T I. D E E L.

De Bruyt spreekt.

5. Ick sliep, ick sliep, helaes!
 (Den Voorspoet, en het aes
 Van weeld', had my doen staken,

't Ge.

1 (Wijn en Melck) *Verstaet daer door, de Hert-sterckende en voedende Genaden en Werckingen des H. Geestes.*

† Gevoel van 's Hemels ¹ win :)
 Maer des al niet te min,
 Soó was myn Hert aen 't waken.

6. 'k Vergat ² mijn Brugom niet,
 Noch sijne gunst; want siet,
 Soó haest ick hoorde Hemmen
 En kloppen aende deur,
 Riep ick, wie is daer veur?
 En seyde: ô! 't is sijn Stemme!

*Christus den Brudegom spreekt, tot
 sijne Bruyt.*

7. Mijn Suster, mijn Vriendin',
 Mijn Duyve, laet my in;

Want

¹ (Win) Verstaet hier door, de Winst diese te vooren
 hadt gehad van 't gevoele van Gods gunst, en de
 tekenen sijner genade, die Gods Kinderen niet al-
 tijt even seer gewaer worden, maer door de asch
 van voorspoet soo nu soo dan bedeckt werden, gelijk
 de Bruyt hier getuycht. siet Ps. 51. 73. en elders.

² ('k Vergat mijn Brugom niet) Sy wil seggen, dat
 de Wortel, van haer vertrouwen op hem, niet wegh
 en was, hoe wel hy seer was verwelkt, en versnakt.

Want fiet, myn Hooft, en wangen,
Mijn Locken, en mijn Haar,
Met drupp'len al te gaar;
Sijn jammerlick om-hangen.

8. Met drupp'len van verdriet;
En Bloet, gelijk ghy fiet;
Dit heb ick al geleden,
Dit heb ick al gedaen,
En dus ist my vergaen,
In uwe plaets en Stede.

H E T I I. D E E L.

De Bruyt spreekt.

9. Ick legh ² op myn gemack;
Ick hebbe pack, en sack;
En Rocken uytgetogen,
De Rust, en weelde, fiet
My hare gunste biet
Waer wil ick meer na pogen?

10. Myn

1 (Hooft en wangen) *Dat is mijn gansche Aensicht.*
2 (Op mijn gemack) *Dat is, op 't Bed van voor spoet,
Rust, en Vrede.*

10. Mijn Voeten heb ick oock;
 Eer dat ick onder doock,
 Met Wat'ren schoon gewassen;
 Dies kan-ick, ('t is my leet!)
 Dus trecken aen mijn kleet
 Soo schieelijck, en soo raffe.

11. Mijn Voeten, die ick heb
 Soo suyver als een Web',
 Sal ick die weer besoet'len?
 Mijn Vleesch seyt, ongeraen!
 Ten wilder oock niet aen,
 En roept; hoe dus te hoet'len!

12. Mijn

¹ (Soo schieelick en soo raffe) Hier mede geefse te kennen den strydt die in haer was, tusschen Geest en Vleesch, dat den Geest wel willich was om tot Christum te komen, maer door 't Vleesch; woor als doen wederhouden wert.

² (Web) Verstaet hier door een stuck Lijnwaet, dat eerst vanden Bleyck gekomen is.

³ (Vleesch) Het onherboeten Deel, den boosen Adam en verdorventheydt die noch by my is, en in my woont. Rom. 7.

12. Mijn vriend, die troock de Hant,
 (Wanneer hy my soo vant,
 In 't Weelde-Bed gelegen)
 Van 't Slot: dat was gefeyt,
 Ick ga; in eeuwicheyt
 Ghy missen sult myn Zegen.

13. Soo haest ick dat vernam,
 Jck over eynde klam,
 En reyckte na mijn kleeren,
 En sprongh ten Bedden uyt,
 En riep vast overluyt
 Jck kom, ick kom, mijn Heere!

14. Ick voelde sulcken Brant,
 In 't hert en ingewant,
 Ick voelde sulcke nepen,
 Wanneer hy riep, ick ga,
 Als of de ¹S A T A N A,
 Mijn wegh hadt willen slepen.

De

¹ (Satana) Soo wert den Duyvel genoemt Mat. 4. 10.
 en elders, 't welck soo veel is als een tegenpartie, een
 tegen-stryder of hater, om dat hy der Menschen
 Vyant is, die altyts rontom gaet als een Leeuw, om
 te verslinden. 1. Pet. 5. 8.

H E T I I I . D E E L :

De Bruyt spreect.

15. Ick dé de grendel los,
 En 1 kreegh een Robde blos,
 Mijn 2 vingers, en myn handen,
 (Hoort wat een wonder dingh!)
 Die druften, op den Ring,
 Van Myrh', en op de Randen:

16. Mijn suchten en Gebeen',
 Mijn Tranen vlogén heen,
 Als 3 Sluysen uyt mijn Oogen.

Mits;

1 (En kreeg een roode blos) *Soo uyt schæmte dat ick soo ongehasent, en half gekleet was, als oock om dat ick mijn Brudegom, doen hy klopte, niet in liet, maer Vleesch-lycke excusen maecte.*

2 (Mijn vingers &c.) *Hier door verstaetse de Roeringen van Gods Geest, diese begonde te voelen, en de apprehensie diese kreeg over het wech gaen van haren Brudegom.*

3 (Als Sluysen) *Met sulcken geweld ende in sulcken overuloet, als de wateren door de Sluysen breken wanneer se op geset werden.*

Mits, open was de deur;
 Hy isser dacht ick, ¹ veur;
 Dan, vond my heel bedrogen.

17. Doen viel ick plat ter neer
 En riep, ô Godt! mijn Heer!
 Het hert wil my beswijcken,
 Mijn krachten heien gaen,
 Het is met my gedaen,
 Ick word' gelijk de ¹ Lijcken!

18. Jck sogt, doch vont hem niet;
 Ick stommelden, ick stiet;
 Ick liep soo op de Straten,
 Als waer ick dul geweest,
 Of van een krancken Geest:
 De ² Wachters die daer saten,

D

19. Die

¹ (Lijcken) *Dat is, als een Doodt Mensch.*

² (Wachters) *Verstaet hier door, gelijk Cap. 1. de Boose Regenten en valsche Leeraers, die haer voor Wachters wytgeven, en niet en sijn.*

19. Die riepen tot my, Stà!
 De Ronde, ¹ qui va là?
 Ick wiert een ² bed geflagen,
 Mijn ³ Sleuyer raeckt' ick quijt,
 En, dat my 't meeste spijt,
 Voor Hoer sy my aensagen,

H' E T I V. D E E L.

De Bruyt spreekt, tot haer Speel-genoten.

20. 'k Besweer u Dochters, hoort,
 En daer mé loop ick voort;
 Soo ghy mijn Lief ontmoetet,
 In Stadt, of op het Velt,
 Segt hoe ick ben gestelt,
 En hem aldus begroetet.

21. Sy

-
- ¹ (qui va là) Ofte, wie daer? 'tis een maniere van roepen die de Soldaten gebruycken, wanneer se op Santinelle staen, en yemandt de Santinel en 't Wacht-huys meent te passeren.
- ² (Een bed) Dat is, dapper, geweldich.
- ³ (Mijn Sleuyer) Ofte Lampert, waer door se verstaet dat doxel, waer mede sy haer schaemts-halve bedeckt hadde, en wy oock een Sleuyer noemen.

21. Sy is 1 van Liefde kranck ,
Sy nut noch spijs noch dranck ,
Se feyt , ick kan niet leven ,
Ten sy , mijn Brudegom ,
Mijn Ziele , wederom
Als vooren wert gegeven.

*Haere Speel-genoten noch niet ten vollen
van Christo sijnde onderwesen, Ant-
woorden en Vragen, als volgt.*

22. Ghy stoft dus van u Heer ;
Maer segt ons , is hy meer ?
(ô Schoonste vande Vrouwen !)
Als, die door Godes Geest ,
Gedreven sijn geweest
Om Israël te 2 bouwen ?

D 2

23. Den

¹ (Sy is van Liefde kranck) *Verstaet hier door , die
brandende begeerte , om Christi gunst weder te mo-
gen smaecten, diese onder de weelde ende asch van
voorspoet hadt bedeckt.*

² (te bouwen) *Dat is te seggen , te leeren en te stich-
ten, de gelijckenis genomen sijnde vande Timmer-
lieden, die een Huys Bouwen , gelijk de Propheten
en Mannen Gods , des Heeren Huys en sijn Volck.*

23. Den grooten Abraham,
 Of yemant vande Stam
 En Choren der Propheten?
 Die voor, of na de Wet,
 Van 1 Godt zijn ingeset?
 Dat wouden wy wel weten.

*De Bruyt antwoort, op de Vraghe van
 hare Speel-genoten.*

24. Ia, waerlick is hy meer;
 Immanuel mijn Heer,
 Is Blanck, en sonder sonden:
 Bespat en Root van bloet,
 Dus hadmen hem begroet,
 En jammerlijk geschonden:

25. Gelijcker-wijs, 't geswier
 Van 't moedige 2-Banier,

Uyt-

1 (Van Godt sijn ingeset.) *Dat is, van Godt selfs tot die Ampten verkoren, en geroepen sijn, als Moses, Aaron, David, Esaias, &c.*

2 (Banier) *Sy wil seggen, dat gelijk een Banier ofte Vendel, dat een Vaendrager draegt, boven de Hoofden der Soldaten wyfsteeckt, hy oock alsoo in Glans, kracht, &c. wyfsteeckt, boven alle de Engelen en Menschen.*

Uytnemend' is verheven ,
Hy oock alsoo uytmuyt ,
In sterckte boven uyt ,
Van al die ¹ Leefd' of leven.

H E T V. D E E L.

26. Sijn H O O F T [sijn Godlick-rijck ,
Dat geen heeft sijns gelijk]
Is vast als Gout ; sijn L O C K E N ,
[De sterckten van sijn Hart]
Als Ravens sijn soo swart ,
Gekrult op ronde stocken.

27. Sijn O O G E N [sijn gesicht ,
Sijn wetenschap en licht]
Zijn wit en klaer gewassen ,
Gelijk der Duyven sijn ,
Die cierelick en sijn ,
Als ² Ringen staen in kassen.

D 3

28. Zijn

-
- ¹ (leefd' of leven) *Engelen en Menschen, die oyt ge-
leeft hebben, of nu loven en leven sullen.*
- ² (Als Ringen staen in Kassen) *Dat is, gelijk de Di-
manten en Gesteenten, staen inde Kaskens vande
Goude Ringen; cierlijck, fray en wel ingeset.*

28. Zijn W A N G E N , [sijne gunst]
 Zijn ¹ Toorens , na de kunst
 Van Specerie beddens ,
 Zijn ² L I P P E N , root en schoon ,
 Gelijck een ³ Lely Kroon ,
 Van Myrrh' , nat als de ⁴ Weddens.

29. Zijn H A N D E N , [wat hy doet,
 Voor wie het is , ten goed' ,]
 Zijn , als de goude Ringen ,
 Met Turre-kois gevult.

Zijn L I C H A E M , [zyn gedult
 En liefden die hem dwingen]

-
- ¹ (Toorens van Specerie) *Ofte Specery-toorens , Verstaet hier door , die Doosen der Apotekers , die hooge sijn als Toorenkens , daermen Specerie , Pouders of Parfuym , in bewaert .*
- ² (Lippen) *Dat is , sijne Leerlingen .*
- ³ (Gelijck een Lely Kroon) *Dat is , gelijck een Lely Schoon is om sien , en een stercken Reuck geeft , soo sijn Leerlingen desgelijcks .*
- ⁴ (Weddens) *Verstaet hier door , de plaetsen daer de Paerden gedrenckt werden , en overvloet van Water is ; gelijck by Christi Woort , overvloet is van vertroostinghe .*

30. Is blinckend' Elpenbeen,
 Rontom en over heen,
 Met 1 Sapphir overtogen,
 Zyn SCHENCKELN, [zyn sterckt,
 Waer door hy wonder werckt,
 Zyn Goddelijk vermogen,]

31. Zyn vast, als een Pilacr,
 Van Marmer Wit en swaer,
 Gegront op goude Voeten.
 't Gestel van 't hele Lijf,
 [Zyn wesen en bedrijf]
 Gelijkenen wy moeten

32. By d' aldergrootste Mast,
 Die op den 2 Lib' non wast.
 't GEHEMELT dat ick vonde,
 Dat is, [zyn heyligh Woort,

D 4

En

-
- ¹ (Sapphir) Verstaet hier, door dese soorte van Gesteenste, de suyverheit Christi.
² (Libanon) Een Berg in 't Iootsche Lands gelegen, vermaect van wegen de Hooge Ceder-Boomen, die op den selven wassen.

En wat ick hadt gehoort]
Was my, en mynen Monde

Een enckel soetigheyt,
Met al wat aen hem leyt.
Siet! siet! soo uytverkoren,
Soo schoon, soo heerelick,
Is hy myn Ander-Ick,
Dien heb ick laes! verloren.

1 (Mijn Ander-Ick) Dat is die, die een is met my,
en ick met hem, een Hert en Ziel.

E Y N D E

Van 't vijfde Capittel.

Den Inhout van dit volgende Capittel.

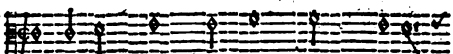
De Speel-genoten vraghē de Bruyt na haren Brudegom, den welcken sy haer aenwijst; Den Brudegom verhaelt de Gestalte van sijn Bruyt; en synen Hof besoeckende, noodicht hy haer tot hem te komen.

HET SESTE CAPITTEL.

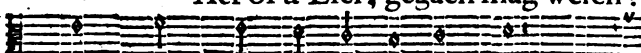
Op de wijze vande thien Geboden.

Hest op u Hert, opent u Ooren, &c.

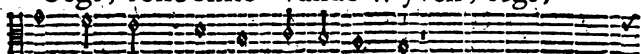
De Speel-genooten spreken, en vragen de Bruyt, als volgt.

I. **VV**

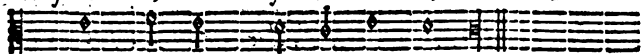
Aer of u Lief, gegaen mag wesen?

Segt, schoonste ¹ vande Wyven, segt,

Wy fullen, sonder yet te vresen,

Hem soecken, waer hy sit, of legt:

D 5

De

¹ (Schoonste vande Wyven) *Dat is, de schoonste onder alle Kercken, die haer voor de ware Kercken uytgeven, en nochtans soodanige niet en sijn.*

De Bruyt Antwoort, op de Vraghe van hare
Speel-genoten, als volgt.

2. Na dien ghy 't vraegt, ick sal 't u seggen ;
Myn Lief is henen inden Hof,

[In zyn Gemeent',] daer ¹ Bedden leggen
Van Speceri, en and're stoff' ;

3. Hy is gaen Weyden inde Hoven,

Daer alderhande Bloemen sijn,

Maer ² Bloemen, die sijn Name loven,

En hier in trecken eenen Lijn :

4. Of,

¹ (Daer Bedden leggen &c.) Het schijnt, dat hier mede te kennen gegeven werden, de geselschappen der Geloovigen, in welker Herten als in een goede Aerde, het goede Soet-riekende Zaet des Goddelijcken Woorts, gezayt wert, Mat. 13. 8. 23. Dit is des Brudegoms Lust-hof, daer hy met zijne Genade, en Geest, altijd ontrent is, en hy schept een vermaeck inde goede Wercken der Gelovigen, gelijk yemant doet in Liefslycke Kruyt-beddekens, met allerley kostlycke Specerien, en Bloemen beset.

² (Bloemen &c.) Dat is, Godsalige, die hem Lof offeren.

4. Of, soo ghy 't nader wilt? hy¹ weydet
Aen gene kant, en aenden Rhijn
Der Lelien, daer hy vermeydet;
Ick² ben de Sijn', en hy de Mijn'.

Christus.

5. 3 Jerusaleem met hare Wallen,
Sijn uytermaten liefelijck,
En ghy ô Bruyt! ghy sijt in allen
Ierusalem oock seer gelijk.

Chri-

- ¹ (Hy weydet aenden Rhijn &c.) *Dat is, niet alleen op een Gesonde Weyde, maer oock op een overvloedige lustige Weyde, daer tot verquickinge syner Schapen, soete en Lieflijcke Wateren des H. Geestes in overvloet te vinden sijn.*
- ² (Ick ben de sijn' &c.) *De Bruyt verheugt haer hier van weggen de Liefde, en Vrede; tusschen haren Brudegom, en haer vernieuwt; onaengesien, hare vorige swackheden, en onweerdigheden.*
- ³ (Ierusalem) *Dese is eertijts geweest de vermaertste Stad van geheel Orienten, sy was den Stoel vanden suyveren Godsdienst, en de Woonplaetse der Koningen Iuda, Ps. 122. ende wort Ps. 48. 3. genoemt, de Vreugt der ganschere Aerde, soo schoon en Heerlijck, dat geen haers gelijcken was.*

Christus spreekt tot zijne Bruyt, en Kercke.

6. Vriendin^o, ghy sijt ons in't aenschouwen,
Als **THIRZ^o**, eer dat **SAMARI** was:
U Wapenen, sijn in benouwen,
Wanneermen roept, Hela's! Hela's!

7. Soo schrickelijck, als de² Banieren;
Van Hey-er-legers, als den Trom,
Alarm, arm, slaet, na Krijgs-manieren;
En de Trompette blaest, kom! kom!

8. Ey!

¹ (Thirza). Dit was een Stadt in't Land Canaan, niet ver van Samaria, alwaer een der Coningen, die Iosua overwon, sijn Hof hielt. Ios. 12. 24. Als oock de Koningen Israels; tot dat Samaria gebouwt wiert van Omri. siet daer van 1. Reg. 14. 17. en 15. 21. 23.

² (Banieren van Hey-er-legers) Ofte, Gebanierde Legers, behoorende onder hare Vendels en Banieren, en slagh veerdich om te slaen. De Kercke Christi is schricklick voor de Oogen harer Vyanden, omdat se omlegert is, met vele krachtige Engelen. 2. Reg. 6. 17. en 19. 35. Item, om dat se Gewapent is met Geestelijcke Wapenen, Siet Aet. 5. 11. Eph. 6. 13. 2. Cor. 10. 4.

8. Ey ! wilt u Oogen van my keeren,
 Se doen me kracht, se doen gewelt;
 Het schijnt ghy my wilt Over-heeren,
 Dan, 't lustme soot te zyn ' gevelt :

9. U ² TANDEN; heb ick vergeleken;
 En Roode Wangen, en u Haar
 By Geyten, en by sulcke streken;
 Alwaer men Weyt, de ³ Wolle-Schaar.

10. Ick

¹ (Gevelt) Dit siet op de Worsteling van Iacob, met den Engel Gods, die hem van Iacob liet overwinnen. Gen. 32. 24. 28. Gelyck oock Christus hem laet overwinnen, van zijne Kinderen, door 't Gebed, en Geloof.

² (Tanden) Verstaet als boven, cap. 4. vers. 2. de Geestlijcke Tanden, waer door de Geestlijcke Spys der Zielen herkauwt, en tot een voetsel gemaect wert.

³ (Wolle-Schaar) Verstaet een menichte van Schapen, welckers Vachten van Wol zijn.

Cap. 8. Rymen ende Zangen

10. Ick meen' die Schapen, die haer Aafen
Rontom de ¹ Bergen Gilead,
Met al die groene fijne Graafen,
Heel wit bedouwt door 's Hemels nat.

11. Die Schapen, die ten allen tyen,
Den Huysman, en sijn ² Kammeraet,
Veel meer, als 't and're Vé, verblyen,
Om dat hy daer soo wel mé slaet;

12. Want, daer sijn ander Vé, en Dieren,
Soo nu soo dan, gaen sonder Vrucht,
Daer ist dat dese soo wel tieren,
Dat over haer geen Huysman sucht;

13. Want, vruchteloos sy noyt vergaren,
Maer hebben doorgaens dees' of geen',

Ia;

¹ (Bergen Gileads) Verstaet hier door, die Bergen, die gelegen waren over de Iordane, ende de Lantstrecke daer ontrent, seer bequaem om Schapen te weyden.

² (Kammeraet) Verstaet des Huysmans Vrouw, ofte wijf.

1a, werpen alle-tijt met paren,
Dat is, sy geven twee voor een.

14. Schoon datmen 't seftich ¹ Koninginnen,
By- Wyven tachtich in getal,
En meerder Maegden kon verfinnen
(Daer sijnder laes! veel over al.]

15. Soo is mijn Kercke, myn Vriendinne,
En myn volmaeckte Duyve Een',
(By mynen Geest vernieuwt van binnē,
Door 't waer' geloof,) en anders ₂ geen'.

HET

¹ (Koninginnen, Maegden, By-wyven) *Verftaet hier door, de By-Kercken, die haer cierlijck meten voor te doen, en op te proncken als Maegden, Koninginnen, en der Koninghen By-wyven, en by andere daer voor aengheftien werden, en seggen datse de ware Kercken en Ledematen zijn, ende en zijn 't niet. Siet 1. Ioh. 2. 19. Act, 20. 30. Tit. 1. 16.*

² (Anders geen) *De particuliere Kercken zijn geen verfcheyden Kercken, maer een Lichaem, en hebbe maer een Geloof, Hope, en Salichmaker. Eph. 4. verfch. 4. 5.*

16. Sy is by my een ¹ fuyv're Maget ;
Die, als de ² Dochters sullen sien ;
(Om datse my soo seer behaget ,)
Dan seggen sullen met de ³ Lien,

17. Och ! och ! hoe Zalich is die Dochter !
Die soete , Liev' , en schoone Bruyt ,
Haer Zeegens sijn gelijk een ⁴ Lochter ,
Wiens Licht breeckt allen kanten uyt.

De

¹ (Sy is by my een fuyv're Maget) *Verstaet, niet in haer selven, maer gherecht-veerdicht door mijn Bloet, en geheylight door myn Geest.*

² (Dochters) *Namentlick die, waer van in't voorgaende gesproken is, en oock Koninginnen genoemt sijn, om redenen aldaer verhaelt.*

³ (Lien) *Dat is, de Luyden daerse mede verkeren sal, wanneer die, hare eygen dwalingen sullen beginnen te mercken dan sullen seggen, och ! hoe Zalich &c.*

⁴ (Lochter) *Oste Lantierne, vol brandende Keerssen.*

De voor-verhaelde Koninginnen en By-Kerken,
vragen Christum, als volgt.

18. Wie is die Dochter, wiens geblicker,
Is even als de Silv're ¹ Maen?
En welckers glans, en sterck geflicker,
De Sterren doet haer licht vergaen?
19. Wie sy? wiens Kleet is als de ² Sonne,
En schricklick als een machtich Heer,
Dat selfs, der Reusen Bloet doet ³ ronnen,
Wanneer men 't maer en siet van veer?

E

HET

-
- ¹ (Maen) *De Mane heeft in't Hebreusch haren Na-
me van Witticheyt, ende van haer helder schyn-
sel; Hier betekent het schoon schynen vande Maen,
den Heerlijcken staet van Gods Kercke. Siet dierge-
lycke manieren van spreecken. Es. 30. 26. ende
60. 20.*
- ² (Sonne) *Christus is de Sonne der gerechticheydt,
Mal. 4. 2. en sijn Bruyt, is met de Sonne bekleet,
Apoc. 12. 1. Want sy heeft Christum aengedaen
door 't Geloove. Gal. 3. 27. door wiens gerechtic-
heyt sy Heerlick en Schoon-schynende is.*
- ³ (Ronnen) *Ofte, Stremmen van schrick.*

H E T I I . D E E L .

Christus spreekt van, en tot de Bruyt.

20. Ick was gaen wand'len inde ¹ Hoven,

Alwaer de ² Note-boomen staen :

Daer sagh ick, nu beneen, dan boven,

Hoe dat het met de Vrucht mocht gaen :

21. Of oock den ³ Stock des Wijns al bloeyde,

En, of den Appel van Granaad,

En,

¹ (Hoven) *Particuliere Kercken.*

² (Noten-boomen) *Daer sijnder de welcke menen, dat hier door geen slechte Noten, maer Note-muscaten moeten verstaen werden, hoedanige lieflijke Vruchten vele inden Hof des Brudegoms wassen, andere leggen 't uyt, een besnoeyden ofte gesuyverden Hof.*

³ (Den Wijnstock en Appel van Granaet) *Verstaet hier, door den Wijnstock en Granaet-boomen, 't volck van God geroepen ende inden Hof der Kerke geplant, het welcke Bottende ende Bloeyende inde ware kennisse, en wetenschap, daer na voortbrengh Vruchten der goeder wercken ter eeren Gods ende tot stichtinge harer Even-naesten, en Zalicheyt van haer eygen Zielen.*

En, of de teere Telgen groeyden,
En vruchten gaven vroegh en spaad'.

22. Dan, eer, ick 't wist', soo was mijn Ziele,
In aller haest, soo seer ontroert.
Dat ick me vond, als door de Wielen
Van eenen Wagen, weg-gevoert.

23. In aller Yl, in korten stonden,
Als of ick waer een vlugge Wolck,
Heb ick ter Post my doen gevonden,
By mijn ² VRY-WILLICH, danckbaer Volck.

E 2

24. Keert

¹ (Eer ick 't wist) *Dat is, inder haest, onvoorsiens, van wegen mijn groot verlangen dat ick hadde na den Hof.*

² (Vrywillich-Volck) *Den Text heeft Aminadab, en wert oock Overgheset, een Edel en Princelijck Volck. Soo werden Gods Kind'ren hier ghenoeemt, wegen haer weerdicheyt in Christum, ende een vrywillich-volck; ten aensien van hare bereyt willigheyt, in 't loopen vanden Wech der Gheboden Gods.*

24. Keert ¹ weder! ² SULAMITH, keert weder.
(Dus riep ick wat ick roepen mocht,)

Ô VREDEN-DOCHTER! keert doch weder;
Want, fiet, ick u met tranen socht.

25. Keert weder! laet my sien u schreyen;
Dat soete nat, der 3 Eng'len Wijn;
Soo sal ick u terstont geleyen,
Alwaer ghy sult behouden sijn.

Chri-

¹ (Keert weder) Dit betekent, den ernstigen Wensch vande Bekeringe der dwalenden; en wert hier viermalen verhaelt, om dat wy van naturen traeg van Herten, en Ooren sijn. Luc. 24. 25. Heb. 5. 11.

² (Sulamith) Dit Woort komt van Salem, 't welke Vrede betekent, (daer Salomon dien vreedfamen Koning, sijn Naem van heeft) en soo wert hier de Bruyt dien Naem gegeven, van vreedfame, ten aensien vande Vrede diese met God heeft in Christo, diese gevoelt in haer consciencie, en oeffent ontrent haren even-naesten.

³ (der Eng'len Wijn) Den Out-vader Bernardus, noemt soo de Tranen van Gods Kinderen, wegens het vermaeck dat de Engelen scheppen in hare Bekeringe, en Tranen. Siet Luca. 15. v. 7. 10.

*Christus spreekt tot de Maegden en Speel-
genoten vande Bruyt, als volgt.*

26. Ick sie, op S U L A M I T H u Oogen,
En strack, en onbeweeglick staen;
Ick sal u seggen sonder loogen,
Wie dat sy is, en henen gaen,

27. Sy is, gelijk de twee Banieren,
Van Hey-er-legers, als den Trom'
Alarm, arm, slaet, na Krijgs-manieren;
En de Trompette blaest, kom! kom!

1 (Banieren) *Siet daer van boven, het sevenste Vers
van dese Rymen.*

E Y N D E

Van't sefte Capittel.

E 3

Den

Den Inhout van dit volgende Capittel.

Den Brudegom Christus prijst syne Kercke, van wegens hare schoonheyt. En sy verheugt haer in hem, en nodicht hem omt' samen de particuliere Kercken, te gaen besoecken.

HET SEVEND E CAPITTEL.

Op de wyse vanden 100. Psalm.

Ghy Volckeren des Aertrijcx al, &c.

Den Brudegom ofte Christus spreeckt tot sijne Bruyt.

P RINCES, hoe schoon is uwen gang,
 Wanneer ghy gaet, vry van bedwang,
 De Weg der deugden; Godes Geest
 Dijn ² HEUP vergiert, dan alder-meest.

2. U

1 (Princes) Dese Bruyt ofte Kercke wort oock genoemt Ps. 45. 14. Eenes Konings Dochter; want Godt, haren Heer en Vader, een groot Koninck is.

2 (Heup) Ofte gordel, waer by verstaen kan werden den Gordel der waerheyt, des Evangelij daer Paulus van spreeckt. Eph. 6. 14.

2. U LICHAEM, is gelijk een ¹ Kelck
Die noyt verdroogt, waer uyt, dat elck.
Die dorstich is, en die het lust,
Zijn dorst, in haest' kan sien geblust.

3. Gelijcks' certijts een Tarwen-hoop,
Wanneermen die eerst bracht te Koop,
Met Kranzen, en een soete Blom,
De straten droegen om en om;

4. Soo sijt ghy oock met uwe Vrucht,
En hier, en over-al berucht,
Ia soo gekroont, dat yder een,
Verlangt, om ² oock daer aen te reen'.

E 4

5. U

1 (Een Kelck die noyt verdroogt) Hier door werden verstaen, de gaven des H. Geestes, die by een Kelck die niet uyt en drooght vergheleken werden, overmits wy door de weder-geboorte, ontfangen den Geest der aennemingē tot kintſchap, die vande uyt-verkoorne noyt en wijckt, Ios. 14. 16. Maer in haer wert een springende Fonteyne ten Eeuwigen leven. Ioh. 4. 14.

2 (Verlangt daer aen te reen') Dat is, wenscht en verlangt, part en Deel daer aen te hebben, en oock met die verciert en versien te wesen.

5. U I H A L S, [U Hoop, en Lijdsaemheyt,]
 Een Tooren is in vasticheyt,
 Waer door ghy, inde woeste Zee,
 Gemacklick Rijt, als op een Ree.

6. U O O G E N, [U verlicht verstant,]
 Zijn ² Hesbons Vivers, die het Lant
 Rontom vercierden, als het Oog
 Den Mensch verciert, en treckt om hoog.

7. U

1 (U Hals) *Andere verstaen door den Hals, de kragt en Heerlijckheyt vande Kercke Iesu Christi.*

2 (Hesbons Vivers) *Hesbon, was een Stadt gelegen inde Stamme Ruben, in een Vet en schoon Landt, Num. 32. 3. 4. 5. Alwaer den Koning Zihon, der Ammoriten Koning wel eer sijn Hofhiel, als Num. 21. 26. te sien is. Waer in het schijnt dat schoone Vivers geweest sijn, die deselve Stadt seer vercierden, gelijk de Oogen het Lichaem verciereen.*

7. U NEUS, [dat is, u trouwe wacht,]
 Dien ¹ Tooren is, daer inder nacht,
 Ontrent Damascus wert verspiet
 Den Dief; en Lib'nons-Tooren hiet.

H E T I. D E E L.

8. U H O O F T, is ² Karmel in wijsheyt,
 Een Berg, rontom met Vrucht bespreyt.
 Den B A N D T U W S H O O F T S als purper, wis
 Een Beelt van mijn Bloet storten is.

E 5

9. Wan-

¹ (Dien Tooren ontrent Damascus &c.) *Damascus was in die tyden de vermaerste Stadt in Zyrien. Es. 7. 8. Noort-waerts vanden Berg Libanon gelegen, een seer schoone Stadt, hebbende een Wacht-Tooren, staende of binnen, of buyten de Stad, diese den Tooren Libanons, vanden Bergh Libanon noemden.*

² (Karmel) *Dit was een Berg gelegen inde Stamme Isaschar, by de Midlansche Zee, Ios. 19. 26. seer hoog, en wel bewassen met allerley Boomen, ende wel-riekende kruyden, en seer Vruchtbaer, Siet Ios. 15. 25. Op desen Berg hebben de Propheten Elias, en Eliseus haer onthouden, als te sien is. 1. Reg. 18. 19, 2. Reg. 4. vers. 25.*

Cap. 7. Rijmen ende Zangen

9. Wanneer de ¹ K O N I N G , u dus fiet
In synen Hof, in sijn Gebiet,
[Ick meen' sijn Kercke] soo wert Hy
Gebonden ² aende Galery.

10. [Dat is, hy soo op u verliest,
En u in alles soo belieft,
Gelijck een trouwe Minnaer doet,
Aen die, wiens Liefd' hem altijd voet.]

11. U brave ³ L E N G T ' , en u P O S T U U R ,
Wert by my nu , en 't aller tuur , Gele.

¹ (de Koningh) *Verstaet Christum.*

² (Gebonden aende Galery) *Verstaet, door banden der Liefde, waer door hy hem gewillich en wyt enckele Barmherticheyt, laet binden aende Galery, dat is sijn Kerck, alwaer sijn Volck als op een Galery sit en by een vergadert is, om sijn Woort en bevel te hooren, en hem te loven en te dancken.*

³ (u brave lengt' en u postuur &c.) *Verstaet hier door, hare gestadigen voortgang inden wech van Gods geboden en der deugden, waer in datse overvloedich is in tijdt van voorspoet en teghenspoet, waerom de Gelovigen dies wegen by Palmen, en soodanige Boomen vergeleken werden, die altijd groeyē en vruchten dragen, geplant aende Water-struomen. siet Ps. 1. 3. Ier. 17. 8. en elders.*

Geleken by den Pallem-boom ,
Geplant ontrent een Water-Stroom,

12. Een Boom , die 's Winters , Somers , leeft ,
En aengename Vruchten geeft ,
Een altijt-bloeyend groen gewas ,
Veel groender als het groene Gras.

13 U¹ BOESEM , by een Druyven Tros ,
Waerop men fiet een soeten blos ;
Waer uyt men tapt foodanich nat ,
Als² niet en is in eenich Vat.

14. 't GEHEMELT van u Rooden MONDT ,
[Dat is , de Leere die ick vondt
Dat in u Huys gepredickt wier :
En soeter klonck als eenen Lier]

15. My

¹ (U Boesem) *Verstaet hier door , de Werckingen
engaven des H. Geestes , ontrent ende inde Kercke.*

² (Als niet en is in eenich Vat) *Dat is , u leere is de
Zielen der geloovigen soo soet en Lieflijck , als geen
Wijn of kost lijcken Drank is voor 't Lichaem , waer ,
en in wat fles sy oock mocht gevonden werden.*

15. My wel soo soet, ja soeter was,
 Als genen Wijn, in eenich glas:
 Een leer', waer door een slapend' Man
 Geweckt wort, en haest op staen kan.

16. Hoe schoon, (ô Liefd'!) is u gelact,
 En uwen Konincklijcken staet!
 Soo schoon, dat een ² Godsalich Mensch,
 Daer in geniet sijns Herten-wensch.

H E T I I. D E E L.

De Bruyt en Kercke spreekt, tot Christum.

17. Mijn weerden ³ Brudegom is Myn',
 Soo ben ick wederom de Syn' Sijn

¹ (Een slapend' Man) *Dat is, een die inde Sonden slaept.*

² (Dat een Godsalich Mensch daer in &c.) *Dat is, dat een Godsalich Mensch, en alle die u Lief hebben, haer met u kunnen verheugen, ende sich verblyden in uwen schoonen en Heerlijcken stant, gelijk Es. 66. 10. 11. gepropheteert en voorseyt is, dat geschieden soude, soeckt en leest de plaets.*

³ (Mijn Brudegom is mijn) *Soo spreekt de Bruyt alhier, na dat se haer vervult heeft gevonden met den Wijn der genade, ende des Troostes, welke sy van haren Brudegom ontfangen hadde. Sy betuygt en belijdt door den Gelove, dat se haren Brudegom sekerlijck toebehoort. Siet Gal. 3. 29.*

Sijn lust en sijn genegentheyt,
Is over my heel uytgebreyt.

18. Komt Liefste, laet ons henen gaen;
Waer toe dus lang hier stil gestaen?
Ey! laet ons ¹ gaen in 't groene Velt,
En sien hoe 't daer mag sijn gestelt.

19. Ey! laet ons voor den Dagen-raat;
Eer dat de Wacht den Trommel slaat
Gaen sien, hoe dat den Wijngert staet,
Als oock, den Appel van Granaet;

En;

† (laet ons gaen in 't Velt) Dit betekent, de groote
sorge en Liefde Christi, en sijner Ghemeente, tot
voortplantinge des H. Evangelij, ende wasdom der
Kercke door de gansche Werelt; (want het Velt of
den Acker is de Werelt Mat. 13. 38.) Ghelyck
Christus selve inde dagen sijnes Vlesches is geaen
in alle Steden ende Vlecken, predikende het H. Evan-
gelium, Mat. 9. 35. Marci. 6. 6. Alsoo sijn oock
alle de Apostelen uitgesonden te Prediken allen
Volcken der Werelt, Mat. 28, 29.

Cap. 7. *Rijmen ende Zangen*

20. En, of den soeten Wijnstock groeyt ;
En sich tot Bott', en Baaren spoeyt,
En of den Vygenboom noch leeft,
En hare longe Vijskens geeft.

21. Den ¹ DUDAIM, een soete lucht ;
Daer geven sal ; en sulcken vrucht
Van ² Out en Nieuw, dat genen Man ;
Oyt ed'ler Vruchten Eten kan.

22. Daer

¹ (Den Dudaim) *De rechte betekenis van dit woort is onbekent, hier betekent het een Lieflijcke Vrucht, of Bloem, seer aengenaem van Reuck; Soo en wert oock dit Woort inde H: Schrifture nergens gevonden als hier, ende Gen. 30. 14. alwaer van Ruben geseyt wert, dat hy inde dagen vanden Tarwen Oegst, op 't Velt, Dudaim vont, en die aen sijn Moeder Lea bragt.*

² (Vrucht out en Nieuw) *By de Oude Vruchten verstaet hier, de eerste gaven ende wercken diese van te vooren ontfangen hadde, Apoc. 2. 5. By de nieu-*
we

22. Daer sal ick u, mijn lieven Vrient,
 (Ghy hebt het doch aen my verdient)
 Daer sal ick u ten dienste staen,
 En altijts aen u ¹ Zyde gaen.

23. Daer sal ick lacchen met de prächt;
 En spotten met des Werelts dracht,
 En alles wat de Werelt heeft,
 En haren dwasen Minnaer geeft.

24. Daer

we vrugten kanmen verstaen, de verscheyden gaven, die sy eerst korts ontfangen hadde. Want die de gaven der wedergeboorte wel gebruyckt, die salder door Gods genade, noch meer ontfangen. Mat. 25. 29. Apoc. 2. 19. Sommige verstaen hier door, dobbele Vrugten, Oude, dat is Rijpe en afgaende; Nieuwe, dat is Onrijpe, en aencomende, als aenden Orangien-Boomen, en andere gesien wort.

¹ (Aen u Zyde gaen) *Dat is, nader gemeenschap met u hebben, als ick hier op de Werelt heb door den geloove.*

24. Daer sal ick, buyten schroom en pijn,
In uwe ¹ Sauvegarde sijn;
Daer sal ick singen, laet en vroeg,
Nu ick u heb', heb ick genoeg.

¹ (Sauvegarde) *Bescherming, en bewaringe.*

E Y N D E

Van 't sevende Capittel.

Den Inhout van dit volgende Capittel.

De Bruyt en Kercke des Ouden Testaments, wenscht dat den Brudegom inde vleesche verschynen wilde, hare Nature aen nemen, en by haer wonen, oock datse nader versegelingē van sijne Liefde mocht hebben. Daer na spreektse van hare Jonge Suster, dat is, de gemeente der Heydenen, waer op haer geantwoort, en sy te Vrede gestelt wert, oock verlangtse na sijne spoedige komste, en hare verlossinge uyt dese Werelt.

Het achste, en laetste CAPITTEL.

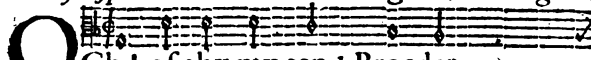
Op de wijze vanden 128. Psalm.

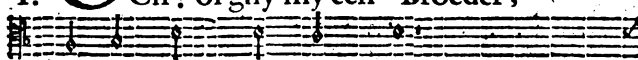
Zalich is hy bevonden, &c.

Ofte op de wijze vanden 130. Psalm.

Uyt den diepten ô Heere, &c.

De Bruyt spreekt van haeren Brudegom, als volgt.

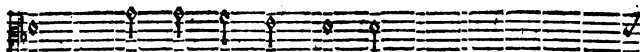
I. **O** Ch! of ghy my een ¹ Broeder,

 En van mijn Maegschap waert!

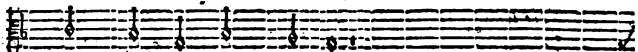
F

En

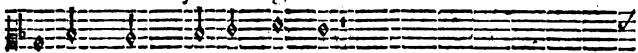
1 (Och of ghy my een Broeder, en &c.) Dat is, ô! dat ghy mijne Menschlijcke nature aengenomen hadt, en Mensch geworden waert, waer na de yeloo-

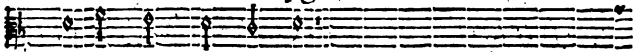
En ¹ Borsten myner Moeder,

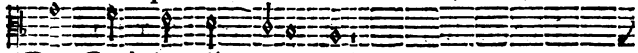
Van die my heeft gebaert,

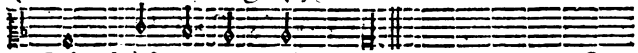
Gefint waert om te fuygē,

En ick op straet u vont,

(Des Godt is mijn getuyge!)

Ick ² küft' u met mijn Mont.

2. Soo

geloovigen des Ouden Testaments soo seer verlangden, als staet. Mat. 13. 17. Ioh. 8. 56. Heb. 11. 13.

- 1 (De Borsten van myn Moeder, van &c.) Verstaet dit aldus, datse wenscht dat hy met haer de selve Borsten mocht Suygen, dat is, die Sacramenten gebruycken, die de geloovighen tot harer verstercking in't Oude en Nieuwe Testament, gesogen hebben. Te weten, de Besnydenis, het Pascha, en den Doop, en Avontmael, gelijk hy die inder tyt oock onderhouden, ingestelt, en gebruyckt heeft.
- 2 (Ick kuste u) Dat is, ick soude u tekenen van mijn Liefde en affectie bewysen, ook myne gehoorfaemheyt.

2. Soo kan ick oock niet dencken ,
 Dat yemant 1 vande Liên ,
 My daerom soude krencken ,
 Al had hy 't al gesien ;
 Want , Liefde toe te dragen
 Zijn eygen 2 Bloet , en Hert ;
 Gaet immers sonder vragen ,
 En seer gepresen wert .

3. Ick soud' u spoedich leyden
 In mynes 3 Moeders huys ,
 Daer wouwd' ick dan verbeyden ,
 Gelijck een 4 Open-Sluys ;

F 2

De

-
- 1 (Yemant vande Liên) *Dat is , yemant onder 't Volck.*
- 2 (Syn eygen Bloet en Hert) *Dit wert van Christo geseyt , om dat hy der selver nature en des selfden Vleeschs en Bloets , met ons deelachtich is geworden. Heb. 2. 14.*
- 3 (In Mijns Moeders Huys) *Dat is , inde versamelingen der Geloovigen , die Gods Huys en Tempelen zijn. 2. Cor. 6. 16. Heb. 3. 6.*
- 4 (Gelijck een open Sluys) *Dat is , met een groot verlangen des Hertien.*

Cap. 8. *Rijmen ende Zangen*

De Vruchten van u Lippen,
De Stroomen van u Woort,
En niet een laten glippen,
Van 't geen ick had gehoort.

4. Daer sal ick u in schincken,
Een delikaten Wijn,
Daer sal, dat ghy sult drincken,
't Sap van ¹ Granaten sijn,
Daer sal ick Vruchten dragen,
Soo velen in getal,
Waer uyt een wel behagen
Een yeder scheppen sal.

5. Och! wilt my doch omvangen;
U ² Slinkx, en Rechter-hant,
(Och! och! ick wort soo bange!)
Sy my, tot onderstant:

Ieru-

¹ (Granaten) *Verstaet hier door, de Vrugten en wercken der Godsalicheyt, die de Roeping en Bekeringe weerdig sijn.*

² (U Slinkx en Rechter-hant) *Verstaet hier door, zijn Godlijcke hulpe en bystant.*

Ierufalems Vriendinnen ,
Speel-noten , hout u stil ,
En weckt , diē wy beminnen ,
Niet eer , voor dat hy wil ,

H E T I. D E E L.

De Kercke des Ouden Testaments verwondert over den aenwas vande Kercke des Nieuwen Testaments , steunende op de Bescherminge van haren Brudegom , vraegt , als volgt.

6. Wie sie ick door de Boomen ?

Wie sie ick die daer steunt ?

Wien sie ick gins op komen ,

Die op haer ² Liefste leunt ?

Christus Antwoort op de voorgaende Vrage , en seyt.

Vraegt ghy wie 't is ? 't is myne ,

Mijn Dochter , die ick vont

F 3

Be-

¹ Siet Cap. 2. 7. en 3. 5.

² (Liefste) Verstaet Christum.

Bebloet in de 1 Woestyne,
En jammerlick gewont.

7. Ick trocks' uyt haer ellende,
Ick trocks' uyt de Woestijn',
En seyde', hier sal het eynde
Van al u droefheyte sijn;
Met smert is sy gedragen;
Haer 2 Moeder heeft met kracht,
Met Ween', en sware vlagen,
Haer in mijn Huys gebracht.

De

1 (Woestyne) *Verstaet de Woestyne deses Werelts, waer in hy sijn Kercke vout in haren Bloede, en vuyte Sonden liggen, gelijk breder te sien is. Ez. 16. 5. 6. &c.*

2 (Haer Moeder) *Verstaet de ware Kercke, waer in sy door veel arbejts en moeytens van onderwijfsinge is ter Werelt gebracht, gelijk sulcx by het Baren van een Vrouw, ende hare Ween, wert vergeleken. Siet Gal. 4. 19. Apoc: 12. 2. 2. Cor. 6. 4. 1. Cor. 4. 15. &c.*

De Kercke des Nieuwen Testaments spreeckt,
tot haren Brudegom, als volgt.

H E T I I. D E E L.

8. Ick bids u wilt my drucken,
Op ¹ 't Hert, en op den Arm,
Dat ² Zegel, en die krucken,
Waerom ick altijd karm;
Het Pant van myne Erve,
Dijn grooten Heyl'gen Geest;
Eer dat ick kom te sterven,
Soo blijf ick onbevreesd.

9. Wat is de Doodt oock machtich!
Wat is de Doot oock sterck!
Wat is de Doodt oock krachtich!
S'is als een Bolle-werck:

F 4

De

-
- ¹ (Hert en Arm) Verstaet door 's Hert sijne inwendige, en door den Arm, sijne uytwendige Liefde.
² (Dat Zegel) Verstaet hier door, den H. Geest, die 't onderpant en Zegel onser Erfenis wert genaemt.
Eph. 1. 13. 14.

De Liefd' is meer : haer vlammen
 Sijn stercke ¹ vlammen Gods ,
 Die Toorens, dijcken, dammen ,
 Vergruysen met een ² Bods.

10. Al quamen al de ³ Stroomen ,
 En wateren by een ;
 Al wierde wegh genomen
 De werelt in 't gemeen ;
 Soo sal de Liefde blyven ,
 Soo false vrolijk zijn,

Soo

¹ (Vlammen Gods) *Dat is , of geweldige en stercke Vlammen , of sulke die van Godt selve ontsteken werden , waer by wy verstaen moeten de Brandende Liefde Christi , en des H. Geestes in onse Herten.*

² (Met een Bods) *Dat is , met eenen slach , en sonder arbeyt en moeyte.*

³ (Stroomen) *Hier door werden verstaen , de tegenspoeden , vervolgingen ende aenvechtingen , door welcke het Geloove , de Liefde , en Patientie sijner Kinderen , geoeffent ende beproeft werden. Siet Ps. 42. 8. Es. 8. 7. 8. &c.*

Soo false vast beklyven ,
Gelijck ¹ de Sonne-schijn.

11. Of yemant wouw verkopen
Sijn Huys , en al sijn goet ,
En daer mé henen loopen
Na desen Liefden-gloet ,
Om hare gunst te pachten ,
Gelijck dien ² SIMON ³ doet ;
Sy souwd' het al verachten ,
En stooten met de Voet.

F 5

HET

¹ (Gelijck de Sonne-schijn) *Dat is , gelijk geen Wint noch Stormen beletten konnen het schynen en Licht vande Son , alsoo konnen geen Tempeesten van vervolginghe dese Liefde wederhouden , dat se niet en schyne , en brande inde Herten der gelovigen en Kinderen Gods.*

² (Simon) *Dit siet op Simon den Toovenaar Act. 8. 20. En die gene die met hem van gevoele sijn dat den H.Geest , en sijne gaven , door Gelt te koopten sijn , welcke Sonde na sijnen Naem Simonie wert genaemt.*

³ (Doet) *Dat is , hy gedaen heeft , en sijn gebroetsel noch doet.*

*De Kercke des Ouden Testaments, spreeckt
vande Kercke des Nieuwen Testaments.*

12. Wy hebben eene ¹ Suster,
Die noch is ongetrouwt,
Dan, 't waer haer Lief, en 't luster
Met u te sijn gehouwt.
Hoe salmen van haer spreken,
En haren vasten staet,
Wanneerse door het preken,
Voorspoedelijk ² voort gaet?

Hier

¹ (een Suster) Verstaet hier by, de Kercke der Heydenen en des Nieuwe Testaments, niet, om datse jonger en minder is in getal der geloovigen, maer ten aensien vanden tijt, om datse later tot de kennisse Christi geroepen is, namenlyck inde volheydt des tijts als Paulus seyt. Eph. 1. 10. Gal. 4.4.

² (Voorspoedichlick voort gaet) Dat is, als hare bekeringe tot Christum klaer sal gesien werden.

Hier op Antwoort Christus, als volgt.

13. Wy sullen op haer stouwen,
 Van ¹ Silver een Palleys,
 Wy sullen op haer bouwen,
 Een Wooning na den eys:
 Soo sy een M U R sal wesen,
 Vast, trouw, hegt, stijf, en sterck,
 Wy sullen sonder vresen
 Ons Vesten op haer Kerck.

14. (Ick spreke vande Gronden
 Daer op se staet geheyt,
 En die ick door mijn wonden,
 Alleenlick heb geleyt.)
 Indiens' een ² D E V R sal wesen,

Be-

-
- ¹ (Van silver een Palleys) Dit betekent, de suyverheydt ende schoonheydt van dit Palleys en Kercke Christi, verciert met de gaven van Gods Woort en Geest, op welke sy gebouwt soude worden, tot een Woonstede Gods. Eph. 2. 22.
- ² (een Deur &c.) Dat is, soose bequaem sal wesen, om door haer, tot Christum en de Zalicheyt te geraken, soo sullen de Gelovigen haer in hare gemeenschap en vergaderingen laten vinden.

Bequaem om door te gaen,
Men sal dan sonder vresen,
Op hare ¹ plancken staen.

*De Kercke des Nieuwen Testaments, na
datse in Christo vast ghestelt was,
spreeckt aldus.*

15. Ick ben een ² MUUR, en TOOREN,
Wel hegt, en vast geset;
En 't komt me van het hooren
Na Godes Woort, en Wet,
Doen was ick in sijn Oogen,
Als een die ³ Vrede vint

Soo

-
- ¹ (Plancken) *Dat is, Plaveytsel, en wert hier genomen voor de plaetsen daer de Gelovigen by een komen, 't sy dat die met plancken of Sarcken beleydt sijn.*
- ² (Ick ben een Muur en Tooren) *Dat is, ick ben opgewassen en sterck gheworden, in't Gelove ende Liefde aen Christum.*
- ³ (Die Vrede vint) *Dat is, ick vond door hem myner Zielen Vrede, en was met hem ten vollen verghe-noecht, als inden welcken ick alles wont wat my ter Zalicheyt van noden was. I. Cor. I. 30. Ioh. 14. 6.*

Soo hadt hy oock med'ogen ,
Met my, zijn Liefste Kint.

De Bruyt spreekt wederom, als volgt.

16. Daer waren Wijngert-rancken,
In Salomonis Hof,
Van welckers soete drancken,
En aengenamen Lof,
Gegeven wiert den ¹ Hoeders;
Die in des Heeren Kerck,
Als trouwe Zielen-Voeders,
Vast stonden op haer werck.

17. Dan, Salomon den Koning
Gegeven wiert veel meer,
Als die, die in sijn Wooning
Hem dienden, ² haren Heer;

Soo

¹ (den Hoeders) *Verstaet hier door, de Propheten en getrouwe Herders des Ouden Testaments, die haer trouw'lijck droeghen inden Bouw van 't Huys vanden Geestelycken Salomon, dat is, Christi Kerck.*

² (hem haren Heer) *Dat is, hem die haren Koning en Heere was.*

Soo fal het mede wesen,
 Met ¹ onsen Salomon,
 Want, sijnen glans, na desen
 Sal vol sijn ² als de Zon:

18. Soo ver, de Son in klaerheyt,
 De Sterren boven staet;
 Soo ist oock inder waerheyt
 Dat zyne, d'ons' ontgaet;
 Wy sullen alle schynen
 Gelijck der Sterren-krans,
 Maer by ³ hem sal verdwynen,
 Ons' ⁴ licht, en onsen glans.

Chri-

¹ (Onsen Salomon) *Dat is, Christus wiens Voorbeelt dat Salomon was.*

² (Vol als de Zon) *Dat is, soo vol van glans datter geen grooter glans en kan bedacht werden, siet 1. Cor. 15. 41.*

³ (Hem) *Te weten Christo.*

⁴ (Ons licht en glans) *Dat is, onse Glorie en Heerlijckheyt.*

Christus spreekt tot de Bruyt.

19. Bewoonster ¹ vande Hoven ,
Van buyten swart en slecht ,
U ² Speel'genoots u ³ loven
En hooren wat ghy segt.

Daer op de Bruyt antwoordt, als volgt.

Gelijck ick plag te roepen ,
Soo doen ick wederom ,
Oock alle ⁴ Heyl'ge Troepen ,
ô Brudegom , kom ! kom !

20. Komt haestelick gevlogen
Gelijck de ⁵ Hinden doen.

Komt ,

¹ (Bewoonster vande Hoven) *Dat is, die u onthout inde plaetsen, Landen, en Steden, daer Kercken geplant sijn.*

² (Speelgenoots) *Dat is, uwe met-gesellinnen, die even dierbaer geloof hebben ontfangen 2. Pet. 1. 1.*

³ (U Loven) *Dat is, verblyden sich in uwen goeden stant, en de vasticheyt uwes geloofs.*

⁴ (Alle Heylige Troepen) *Dat is, alle geloovigen.*

⁵ (Als de Hinden) *Dat is, schielijck en veerdich, gelijk dan Christus ten dien opsicht, in dit Hoogliet by de Herten, Rheen, ende hinnen, vergeleken wert.*

Komt, droogt ons' tranen-Oogen
 En wilt u komste spoen;
 Dan sullen wy tot loven
 Te rechte sijn bereyt,
 En singen in u ¹ Hoven,
 Tot inder Eeuwicheyt.

¹ (In u Hoven) *Dat is, wven schonen Hemel, daer vele Woningen en Hoven sijn. Ioh. 14. 2.*

E Y N D E

Van het Achtste, en laetste Capittel.

V sy ô Heer! Alleen de Eer.

M O S I S T E S T A M E N T

E N

Zwanen - Zangh,

Ofte, Zijn laetste Liedt, beschreven in 't xxxij
Capittel van sijn v. Boeck.

Gestelt op de Wijse vanden Lof-Zang Marie.

Door

V O L C K E R U S V A N O O S T E R W Y C K ,
Predikant tot Delf.

Tot DELF, by *Arnold Bon*, Anno 1655.

NED.
LETTERK.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Main body of faint, illegible text, appearing to be several lines of a document.

Zang-lievende, en Beminde

LESER.

Ten moet u niet vreemt dunc-
ken; dat wy nevens de Rymen en Zan-
ghen over het Hooge-Liedt Salomons,
u voor een Toe-mate op draghen een
Gezang over het 32. Capittel van't .v. Bouck
Mosis; In't maecken van Huvvelijksche
Voervvaerden, en als men spreeckt van Trou-
wen, is men gevvoon aen't Sterven te gedenc-
ken: Geen vvonder dan, dat daer wy in't voor-
ste Deel van dit Boucken, gehandelt hebbende
van een Geest'lick Huvvelick, wy op't eynde
van dien, alhier yet by-voegen, waer in gespro-
ken vvert vanden Doot, en een Geestelick Zie-
len-Testament, zijnde het laetste Liedt van
dien grooten en Getrouwen Moses. Voegt daer
by, dat een Christen-Mensch, hem selven noyt

beter gedisponeert vint, als dan, wanneer hy
noch al te uytgelaten vrolick, noch al te neder-
geslaghen drouvich is, maer in beyde de Gulde
Middel-mate is onderhoudende: Laet de Zan-
gen over 't Hoogliet, u opwecken tot een Geest-
lijcke Vrolijckheydt; en dit Liedt Mosis, u een
aenleyding geven, tot een geest'lijcke droefheydt,
uyt aenmerckinge van des Menschen (voek selfs
Israels) groote ondankhaerheydt, ontrent Gods on-
verdiende en menichvuldige Zegeningen, en laet
die beyde te gelyck, u zyn, tot een Temperament
van een oprechte Vrolijckheydt en droufheydt,
dat is, tot een Recept van een Heylige en vvel-
gematichde Vreugde.

Mosis

MOSES TESTAMENT,

En

ZWANEN-ZANGH.

Beschreven in't 32. Capittel van sijn 5. Bouck, en gestelt
Op de wyse vanden Lofzang Maria.

Ofte, Op de Wyse vanden Lof-zang Simeonis.

Den Inhout van 't Capittel.

Moses roemt Godt, en sijne over groote wel-daden aen
Israel bewesen, en beschuldicht haer weghen hare
grouwelycke ondanckbaerheyt, hy stelt haer onder de
Oogen Gods Toorn, en Straffen, diese te verwachten
hadden; met belofte, dat Godt sich eyntlyck aen hare
Afgodische Vyanden wreken, hem met sijn Kercke
versoenen, en die onder de Heydenen oock uytbreyden
sal. Hy vermaent haer wederom tot de betrachtinge
van Gods Woort.

E.

H Et stubbich Israël,
Wat heeft het een geswel
En hardigheyt in d'Ooren;
Want watmen tot haer seyt
In alle billickheyt,
Sy willen het niet hooren.

G 3

Dies,

Dies keer ick my als nu
 Ghy Hemelen ! tot u,
 Ick heb u wat te spreken ;
 Ick moet in uwen schoot,
 Uytstorten mynen noot,
 Of't Herte sal my breken.

I I I.

Hoort dan den rechten gront,
 En woorden van mijn Mont,
 Ey ! laet myn Leere ² druypen,
 Gelijk door 's Hemels nat
 Het Aerdriek wit bespat,
 De Vrugten doet uyt kruypen.

Ick.

-
- ¹ (Hemelen) *Sulcken aansprake dient tot Israels overtuiging, ende beschaemt mi aëcklige, siet cap. 4. 16. en elders.*
- ² (Druypen) *Dat is, ick sal een Leere voorstellen die soo dienstich en heylsaem sal wesen voor de Menschen, als den Dauw en Regen voor 't Krieyt, vergeleken met Ezech. 21. 2. Amos. 7. 16. Micha. 2. 6.*

I V.

Ick fal Gods Majesteit ,
 En al wat hy my seyt ,
 Met luyder keel uytroepen ;
 Hy is een ¹ Rots , en Steen
 Voor allen in 't gemeen ,
 Doch ² meest voor syne Troepen.

V.

De wercken die hy doet ,
 Zijn soo volkomen goet ,
 Datt' niet en is te seggen :
 Het Oordeel dat hy velt ,
 Is machtich vast gestelt ,
 En niet te weder leggen.

VI.

De Woorden van 't Verbont,
 Gekomen uyt sijn Mont ,

G 4

Zijn

¹ (Rots-Steen) Dat is , vast en onbeweeglick , een gewisse toevlucht ende Bescherminge voor den sy-
 non. Siet Dent : 9. 26.

² (Meest voor sijne Troepen) Dat is , voor sijne Kin-
 deren , siet 1. Tim. 4. 10.

Moyses Testament

Zijn noyt op Aerd' gevallen :
De Waerheyt, en sijn Recht,
Staet by hem vast gehegt,
En streckt sich over allen.

H E T I. D E E L.

V I I.

Wat is' oock Israël,
Een schandelick Gesel!
Hoe hebben sijn verkorven!
Sy^t sijn, seyt God de Heer,
Mijn Kinderen niet meer,
Ick ben haer afgestorven.

V I I I.

'k En house voor de mynⁿ,
(Schant-vlecken alse sijn)
Jck falsé voorts verachten,

ô Scha-

-1 (Sy sijn mijn Kinderen &c.) Verstaet die, die 't soo
schandelijck gemaect, en niet nyt swackheyt, maer
met een opgesette boosheyt, tegen my gesondigt heb-
ben.

ô Schadelick en boos !
ô Ghy verkeert en loos !
Verdrayende Geslachte,

I X.

ô Vollick Dwaes en Sot !
Sult ghy , den Heer u Godt
Het goed' also vergelden ?
Is hy u Vader niet ?
Die u sijn gunste biet
In Stadt , en op de Velden ?

X,

Heeft hy u niet gekocht ?
En in sijn Huys gebrocht ,
En daer gegeven Voetsel ?
Heeft hy u niet gemaect ?
En trouwelick bewaect ,
Segt , vuyl , en slim gebroetsel ?

X J.

Hebt ghy wel oyt gedacht.
Aen 't vorige geslacht ,

G 5

Of

Mosis Testament

Of aende 1 Oude dagen ?
 Soo niet , dijn gang en tret ,
 Naer uwe Vaders set ,
 • En wilter haer na vragen ,

X I I.

Die sullen met bescheyt
 U seggen , hoe het leyt ,
 En wat ick heb bedreven
 Om u , en u Geslacht ,
 (By my soo hoog geacht)
 Te houden by het leven ,

H E T I I. D E E L.

X I I I.

Als d' alder-hoogste Godt ,
 De Volcken , door het Lot
 De Erfenissen deylde ,
 En dat hy over al ,
 In Canâns Bergen Dal ,
 Het Landt , en Gragten peylde ,

Hoc

1. (Aende oude dagen) Dat is , aen alles wat van den beginne des Werelts , in mijn Kercke gebeurt is.

X I I I I.

Hoe Vaderlijk en wel
 Deed' hy met Israël,
 En Israëls Geslachte;
 Hy toonde doen voorwaer,
 Dat hy haer allegaer,
 Veel meer, als and'ren achte.

X V.

In 't ruyme vlacke Velt,
 Heeft hy de ¹ Pael gestelt:
 Na dat de Stammen heeten;
 Want dat hy haer besint
 En liefhad als sijn Kint,
 Dat woud' hy geerne weten.

¹ (De Pael gestelt &c.) Te weten, dat hy allen den Stammen ende nakomelinghen van Israel, hare Wooningen en besittingen heeft verordineert ende toegeleyt. Siet hier van Ios. 13. 14. 15. Cap: en Act. 17. 16. Den Sin is, dat Godt in sijne Rege- ringe bysonder het Ooge gehad heeft op Israel sijn Volck.

Mofis Testament

X V I.

Hy is doch in 't geheel,
Sijns' , Jacobs part en deel,
En 't snoer van sijne Erven :
Geen Man , so noo' sijn Lant,
Zijn Erf-goet , en sijn Zant,
Als hy dien Zoon souw derven.

H E T I I I . D E E L .

X V I I .

Hy vont hem in een Landt ,
Van Boomen onbeplant,
Een ² huylende Woestyne ;
Daer heeft hy hem geleyt ,

En

¹ (Jacob is 't snoer van syne Erve) *Dat is, het volck Israels, afkomstich van Jacob, is Gode, soo na en soo weert, als den Menschen hare Erf-deelen sijn, die men met snoeren placht af te meten, ende uyt te deylen.*

² (Een huylende Woestyne) *Dat is, een Wildernis daer men niet en hoorde als 't Huylen van Wilde Dieren en senijnige Gedrochten.*

en Zwanen-Zangh.

En Liefelijck geweyt,
Gelijck een 1 Man de sijne:

X V I I I.

Daer heeft hy hem gespaert,
En trouwelick bewaert,
Als 2 d'Appel syner Oogen.
Wat hadt hy met dat Kint,
(Soo seer by hem bemint)
Een machtich mede-dooogen!

X I X.

Den Arent doet sijn best,
Om uyt het hooge nest
Sijn longen op 3 te wecken,

Op

-
- ¹ (Gelijck een Man de syne) *Dat is, gelijck een Herder en Huysman sijne Schapen plach te weyden.*
- ² (Als d'Appel sijner Oogen) *Dat is, soo sorgvuldich als de Menschen hare tere Ooghen-Appelen gewoon zijn te bewaren. Siet Ps. 17. 8. Zach. 2. 8.*
- ³ (Op te wecken) *Dat is, hy maeckt haer wacker door eenich geluyt, waer door hy te kennen geeft, dat hyse aen't vliegen wil brengen.*

Op dats' haer sachte Veer'
 En Wiexkens, des te eer
 Tot vliegen mochten recken.

X X.

Soo woont hy oock ontrent
 Het nest, en is gewent,
 Sijn ¹ Vleugels uyt te strecken;
 Gelijk de Hinnen doen,
 Wanneerse sijn in 't broen
 Om ² 't soete Goet te decken.

X X I.

Soo dede Godt de Heer,
 Ia dat, en noch al meer
 Met sijn' Israëlitens;
 Hy dé foo, hy alleen;
 Daer was oock anders geen,
 Die acht gaf op haer kryten.

H E T

-
- 1 (Sijn Vleugels uyt te strecken) *Te weten,*
over yder een van sijne Jongkens.
 2 ('t Soete goet) *Verstaet hier door, de soete en*
aengename Kiexkens.

H E T I V. D E E L.

X X I I.

Hy gaf haer boven dien,
 Veel meer als and're Liën,
 Hy ¹ gaf haer, datse reden
 Op d' hoogten vande Aerd,
 [Hy gaf haer Vuuren haerdt,
 In groot' en vaste Steden.]

X X I I I.

De Vrughten van het Velt,
 Sy kregen, sonder gelt
 Of yet daer voor te geven;
 Hy liet haer in dat Lant,
 En aende soetste kant,
 In vrolichheden leven.

Hy

¹ (Hy gaf haer datse reden &c.) Dat is, hy verhoogde haer wytermaten seer, en gaf haer de hooge en vaste Steden tot hare besittinge.

Hy gaf haer sonder maet
 Den soeten ¹ Honich-raet
 Uyt Rotsen ende Leyen ;
 Hy gaf in die Woestijn
 Daer niet dan Rotsen zijn ;
 Den Oly uyt de Keyen.

X X V.

Hy gaf, soo veel als elck
 Mocht eten, vanden Melck
 Van 't kleyne Vé gekomen :
 De Boter gaf hy haer,
 Geronnen indè Kaer,
 Van Koeyen afgenomen.

X X V I.

Het soete van het Lam,
 Het Vette vanden Ram.

Ge-

¹ (Honich-raet) *Want het Landt der Belofte vloeyde van Honich. Ex. 3. 8. 17. Oock inde Boschen. 1. Sam. 14. 26. Holen van Steen-klippen na der By-en aert. Ps. 81: 17.*

Gemeest in 1 Basans Weyden;
De Bocken, en het Vé,
De Hinden, en de Rhé,
Haer over al geleyden.

X X V I I.

Hy gaf haer 2 Druyven-bloet,
Als Suyckeren soo soet,
Hy gaf haer om te drincken
Den 3 Witten Hippocras;

H

En

-
- 1 (Basans Weyden) *Siet Num. 32.4.33. en elders, alwaer Basan (gelegen sijnde aende Oost-zyde vande Jordane) verklaert wert, geweest te sijn een seer vette Landouwe, tot het weyden van 't Vee soo bequaem, als eenige Lantstreke wesen mocht.*
- 2 (Druyven-bloet) *Verstaet hier by, den Roden Wijn, die soo gendemt wert, om dat se Bloet-verwich is. Siet Gen. 49. 11.*
- 3 (Witten Hippocras) *Verstaet hier by den Witten Wijn, soo soet en liefelijck als den dranck die Hippocras ghebeten wert, naer Hippocrates een vande Princen der Doctoren inde Medicijne, die sose menen, dien Dranck eerst uytgewonden, en gemaect heeft.*

En wat het schoon gewas
Noch meerder wist te schincken.

H E T V. D E E L.

X X V I I I.

Maer als dees¹ I E S C H U R U N,
(Eerst byster schrael en dun)

Van vet was overladen,
Soo sloeg² hy achter uyt,
En als een snoden Guyt,
Begoft hy God te smaden.

He-

¹ (Ieschurun) Verstaet hier door, 't volck Israels, dat Ieschurun genoemd wert, om dat se recht behoorden te sijn, en recht uyt in Gods weggen te wandelen, als daer toe van hem geroepen zijnde: Maer alsoo het verre daer van daen was, soo wort hier desen Titel de Rechte, of die Recht geworden is, (want soo veel betekent het Woort Ieschurun) haer vermytens wijse gegeven, die andersins een treflijck Eeren-tytel was, siet in 't volgende Cap. Deut. 33. vers 26.

² (Hy sloeg achter uyt) Dat is, Hy wiert rebel tegen Godt, en wederspannick tegen sijn Gebodt.

X X I X.

Helaes! dien trouwen Godt,
 Die wier hem tot een spot,
 Hy was niet te bedaren;
 Hy, die hem had bewaect,
 Wier over al gelaect,
 Den Rotsteen liet hy varen.

X X X.

Doe stont Gods ingewant
 Als in een lichten brant,
 Tot 'yver sy hem weecten;
 Ten was oock niet te sien,
 Dat sulcke snode Liên,
 Met haren Heere geecten.

H 2

Sijn

x (Tot yver sy hem weecten) *Dat is, dewijl hy een Ialoers Godt is over sijne Eere, soo verweecten sy hem daer toe dat hy voor deselve forge droegh, op dat se niet geschonden, noch den Afgoden gegeven mocht werden.*

X X X I.

Sijn Ingewant , sijn Hert ,
 En Ziel , ontfteken wert ,
 Door hare vuyle daden.
 Het was met haer van 't sot ,
 Sy dienden den Afgod ,
 Den ¹ Duyvel , en sijn Raden.

X X X I I.

Sy dienden sulcken Sant ,
 Die in haer ² Vaderlant , Haer

- ¹ (Den Duyvel en sijn Raden) *Dat is, die Afgoden waer door den Duyvel en sijne quade Geesten of Engelen Mat. 25. 41. gedient worden, vergeleken met 1. Cor. 10. 11. Het Hebreensche Woort betekent Verwoesters, en soo werden de Duyvelen en quade Geesten met recht genoemd, om dat dat haer eygen wercken en doen is, gelijk den Engel des Afgronts. Apoc. 9. 11. den Verderver genoemd wert.*
- ² (Haer Vaderlant) *Verstaet hier door, de Kercken en Godsalige Familien en Huys-gesinnen, waer in Godt trouwlick na sijn Woort wier gedient, hoedanich waren de Familien en Huys-gesinnen der Patriarchen en Voor-vaders,*

Haer ¹ Vaders noyt en kenden ;
 Het was een Steen en stock,
 Het was een houten block,
 Tot welcken sy haer wenden.

X X X I I I.

Den Godt die haer gebaert,
 En trouw'lick had bewaert,
 En 't best gaf om te eten ;
 Den Rotsteen van haer heyl
 (Daer 't immers was soo veyl)
 Dien hebben sy vergeten.

H E T V I. D E E L.

X X X I V.

Als Godt de Heere sag,
 Dat dit soo by haer lag,
 En hoe die boose Liedén,
 Door al dat vuyle werck,

H 3

Soo

¹ (Haer Vaders) *Verstaet hier door, Abram, Isac, Jacob &c, en alle die den waren God, in en buyten Canaan gediént hebben; en genen vremden noch anderen Godt aenbáden, als den waren Ichova.*

Soo in, als uyt de Kerck,
Hem, haren Godt, verrieden.

X X X V.

Dus wier by hem bestemt
(Ey! segt doch was het vreemt?)
Zijn Aengesicht te bergen,
En voor een wyle tijt,
(Soo raecten sy hem quijt)
Haer niet met al te vergen.

X X X V I.

Ick sal sey Godt de Heer,
Met mijn Gesicht, van veer,
Van boven eens aenschouwen
Wat van ¹ haer eynd' sal sijn;
Se sijn doch vol Venijn,
En ledich van berouwen.

Sy

¹ (Wat van haer eynd' sal zijn) *Dat is, wat haer ten laetsten wederuaren, en hoe dit haer bekomen sal.*

X X X V I I.

Sy sijn een boos Geslacht,
 By my gansch niet geacht;
 Daer is 1 geen Trouw te vinden,
 By haer, noch by haer Zaet,
 't Is niet dan enckel quaet,
 Wat dat sy oyt versinden.

X X X V I I J.

Sy hebben my verweckt
 Tot gramschap, en gegeckt
 Met al mijn goedicheden:
 Dies sal ick tot de roen
 My haestelijcken spoen,
 En haer met Voeten treden.

H E T V I I. D E E L.

X X X I X.

Tot yver hebben sy
 Den Zoon, den Geest, en My

H 4

Ver-

1 (Daer is geen trouw te vinden) *Dat is, 't is een
 Volck dat geen Geloof noch Woort en hout, een on-
 trou en menedich Volck.*

Verweckt, met hare ¹ Goden,
 En ick den waren Godt
 Ben haer als tot een spot,
 Als waer ick eenen Dooden.

X L.

Ick fal haer door een ² Volck,
 Dat fy niet sonder Tolck
 Verftaen, noch hooren fullen,
 Een Vollick foo verherth,
 Als geen gevonden wert,
 Met bitterheden vullen.

X L I.

Door 't Heydensche Geflacht,
 (Soo dwaes by haer geacht)
 Sal ick haer gaende maken;
 Haer fond' in mijn gemoet
 Een Vier ontfteken doet,
 Dat inde Hel fal blaken.

Een

-
- ¹ (Goden) *Verftaet hare Afgoden diefe Goden noemen-
 den, en geen en waren. fiet 1. Cor. 8. 4. 5. en 10. 19.*
- ² (Door een Volck &c.) *Verftaet de Heydenen, die
 Gods*

X L I I .

Een ¹ Vier , waer door het Lant
 Tot in het ingewant ,
 Sal werden aengestecken ,
 Een Vier , waer door de vrucht
 Daer na den Huysman sucht ,
 Sal werden wech gestreken .

X L I I I .

Een Vier , waer door den gront
 Der Bergen in het ront ,
 Geweldich sullen kraken ,
 Soo wil , soo sal ick dan ,
 Soo veel ick immer kan ,
 Mijn ² selven soo vermaken .

H 5

HET

Godt soude bekeren en roepen tot sijne gemeenschap , in plaets vande Ioden. siet Rom. 9. 25. en 10. 19. &c.

- ¹ (Een Vier &c.) *Dat is , ick sal seer grouwelijcke plagen van Honger , Krijg , Peste , Verwoestinge , &c. onder haer ontsteken.*
- ² (Iek sal mijn selven daer in vermaecken) *Siet diesgelycx Proverb. 1. 26. en noyt is 't soo derelick met*

H E T V I I I . D E E L .

X L I V .

Geen plage, geen verdriet
 Men hier of daer en fiet,
 Ick fals' op haer uytgieten;
 Ick sal, (ick sweer het haer!)
 Mijn 1 Pylen altegaer,
 Op haren rug verschieten.

X L V .

Sy sullen aende Koorts,
 Gelyck een Kaers en Toorts,
 Al terende gaen quynen;
 Sy sullen by gebreck

Van

*met een Landt en Volck gestelt, als wanneer Godt
 geseyt wert, in het plagen en Straffen van 't selve,
 een vermaeck te hebben, 't welck doch tegen sijn
 Natuur is, en echter sijne Rechtvaerdigheyt, om
 der Sonden wil, vereyscht.*

*(Pylen) Dat is, Plagen, die de Schrifture dick wils
 Gods Pylen noemt, om datse van hem ghesonden
 worden, en diep in gaen, en quetsen datter geen ge-
 mesen aen en is.*

Van Voetsel, en verdeck,
Al levende verdwynen.

X L V I.

Een Vierig, ¹ Root Geswel,
Sal haer, soo hart en fel
Aen allen kanten steken:
Dat Long, en al ² dat goet
Dat haer noch leven doet,
Aen stuck sal willen breken.

X L V I I.

Ick sal den ³ Tyger wreet,
Den Slang die aerden eet,
In 't midden van haer senden:
Sy sullen door het landt,

Niet

- ¹ (Root geswel) *Ofte Karbonckel, een Vierich Geswel, hebbende de Naem van een vierige Kole.*
- ² (Al dat goet &c.) *Verstaet hier door, 't Hert, de Lever &c.*
- ³ (Den Tyger) *Verstaet hier door, allerley verslindende ende rytende Gedierten, Wolven, Leeuwen, Beeren, &c.*

Niet weten aen wat kant
 Dat fy haer fullen wenden.

X L V I I I.

Van Buyten, sal het Swaert,
 Den ¹ ouden Gryfen Baert,
 Noch teere Maegt verschonen ;
 Noch Moeder, noch het Kint
 Dat m' inde luren wint,
 Noch yemant vande ² Soonen.

X L I X.

Van Binnen, sal den schrick
 Haer Ziel soo dapperlick
 Aen alle kanten treffen,
 Dat alse neder sijn,
 Sy haer van smert en pijn
 Niet fullen kunnen heffen.

HET

-
- ¹ (Den ouden Gryfen Baert) *Verstaet hier door, den Ouden grysen Man, met sijn grauwe Hayren.*
² (Soonen) *Iongelingen, Iongmanschap, die op 'tbeste en inden fleur van haer leven sijn.*

H E T I X. D E E L.

L.

Ick feyd', ick sal haer Naem,
 En wijt. beroemde Faem
 Tot inden gront uytroeyen,
 Ick sal haer over al
 Niet anders als een bal
 Wegwerpen, en verstroeyen.

L I.

Oock soud't al sijn gedaen
 Sy waren lang vergaen,
 Indien ¹ ick niet en myde,
 Den Lasterlijcken Blaem,
 Die mynen grooten Naem,
 Daer door souw moeten lyden.

En

¹ (Indien ick niet en myde) *Menschelicker Wijse is dit van Godt gesproocken, den sin is, ten waer ick sulcx liet om de eere mijns Naems, op dat die onder de Heydenen, niet gelastert en worde, &c.*

L I I.

En dat, die hier ontrent,
 Den Afgod is gewent
 Voor sijnen Godt te eeren;
 Daer door uytcryten souw,
 Met eenen schamp'ren jouw,
 Soo moet men 't haer verleren!

L I I I.

Wy hebben Jacobs Godt,
 Haer allen tot een spot,
 Uyt Canaan gedreven;
 Daer tegen is ons Lant
 Door onsen grooten Sant;
 In eeren hoog verheven.

H E T X. D E E L:

L I V.

'k Verklaer u noch eenmael,
 En spreek dēselve Tacl,
 Soo 'k dat niet hadt gevreesst,
 Ghy waert den Cananijt,

En

En wreden i Iebusijt ,
Al lang ten proy geweest.

L V.

Ghy sijt doch sulcken Zaet,
Dat door u eygen Raet ,
En dwaesheyt, loopt verloren ;
Daer is oock geen verstant
By u, noch in het Lant ,
Een yder kan het hooren.

L V I.

ô Dat ghy wel bedaert !
En wyse Luyden waert !
Ghy sout in al u wercken ,
In alles wat ghy doet ,
In 't quaed' en in het goet ,
Op uwe eynden mercken.

L V I I.

Dan souw een eenich Man ,
('k Verfeker u daer van)

Wel

¹ (Iebusijt) Aldus wierden de Heydenen genoemd ,
die God voor Israels Aensicht uyt Canaan verdreef,

Wel duifent Man verjagen
 En duifenden , van twee ,
 Als in een diepe Zee ,
 Haer sien ter neer geflagen.

L V I I I.

Noch fout ghy fulcken macht ,
 En toonen fulcken kracht ,
 Soo Godt niet had befloten ,
 Van wegens uwen trots :
 U fchielick met een bots ,
 In 's Vyants hant te flooten.

L I X.

Want , haren Rots en Steen ,
 Haer Goden in 't gemeen ,
 Daer op fy haer verlaten ,
 Sijn als ick heb gefeyt ;
 Maer enckel Ydelheyt
 En 2 Porceleyne Vaten.

Dit

1 (Haren Rots) *Verstaet den Afgodt , daer op de Vyanden haer verlaten , als of hy een Rots en sterckte waer , daer men sich op verlaten mocht in tijt van noot en swaricheyt.*

2 (Porceleyne Vaten) *Dat is , broos en onsterck.*

L X.

Dit seggen is soo klaer ,
 Soo seker , en soo waer ,
 Dat , als ¹ sy 't Vonnis wyfen ,
 Sy onsen Rots , en Heer ,
 (*Iehova*) al veel meer
 Als ² haren moeten pryfen.

L X I.

Want , haren Wijnstock , wis
 Van Sodoms Wijnstock is ,
 Gesproten uyt de velden
 Alwaer Gomorrha stont ,
 En 't vollick haer soo bond
 En schandelick aenstelden.

I

Haer

¹ (Sy) Verstaet de *Afgoden dienaers*.

² (Haren) Verstaet haren *Afgodt*.

³ (Haren Wijnstock is van &c.) *Dat is, die die den Afgod dienen, sijn van gelycken aert ende wercken, als de Lieden van Sodom ende Gomorrha waren, een seer schoon Landt, maer godloose Inwoonders.*

Haer Besiën, haer Wijn,
 En al wat datse sijn,
 Met hare boose wercken,
 Sijn enckel Draken Gal,
 Venynich over al;
 Een yder kan het mercken.

H E T X I. D E E L.

L X I I I.

De Straffen van haer quaet,
 En hare boose daet,
 Sijn die niet opgesloten
 By my? en als een schat
 Versegelet, tot dat
 Ick haer ter neer sal stooten?

De

¹ (Opgesloten &c.) 't Is of God seyde, ick weet het alles seer wel, ende hebbe de wraecke (waer van in 't volgende) vastelick besloten, maer sal de Executie opschorten, tot dien tijdt die ick in mynen verborgen Raet bestemt hebbe.

L X I V.

De wraecke die is mijn ,
Ick fal 't vergelden sijn ;
Oock fal die niet verbeyden ,
Maer komen met der spoet ;
Wanneer dat haren voet ,
Haer schielick fal verleyden.

L X V.

Den dach van haren val
Niet lang uyt blyven fal ,
Hy is alreets aen 't komen ,
Hy loopt wat dat hy mach ,
By nachten en by dach ,
Gelijck de snelle stroomen.

H E T X I I . D E E L .

L X V I I .

De Heere sal hem spoen ,
Sijn vollick recht te doen ,
En over haer berouwen :
De Roeden die sijn hant

Bedreygden 't gantsche Lant ,
Die sal hy wederhouwen.

L X V I I .

Och ! och ! nu sien ick wel ,
Sal dan heel Israel ,
En alle knechten roupen ,
Gods hant is wech gegaen ,
Het is met ons gedaen ,
Wy sijn geslage Troupen .

L X V I I J .

Daer is geen hulpe meer ,
Sal schreeuwen even seer ,
Soo wie sich had besloten
Of hier of daer in 't Lant ,
Of aen een woeste kant ,
Van alle Man verftoten :

L X I X .

Alst dus sal sijn gestelt ,
En al ter neer gevelt ,
Van yder een verschoven ,

Dan

Dan fal Gods Rechter-hant ,
 Haer stellen in dien stant ,
 Waer in 's hem sullen loven.

L X X.

Dan sullen sy te gaer
 Gelyck een blyde schaer ,
 Met vollen monde seggen ,
 Waer is der Heyd'nen Godt ?
 Het is voorwaer van 't for ,
 Op die sijn Hoop te leggen ,

L X X J.

'Tis wint op sulcken een ,
 Op soo een i voosen steen ,
 In druck , en in benouwen ,
 In kruys en in verdriet ,
 Als yder treurich siet ,
 Sijn troost te willen bouwen.

I 3

HET

ⁱ (Voosen steen) Gestelt teghen Godt die den sijnen
 een Rotsteen, dat is, sulcken steen en toevlucht is,
 daermen sich vast op vertrouwen en verlaten
 mach.

Sy¹ droncken vanden Wijn,
 Tot dronckens toe te sijn,
 Wy gaven ons' Offranden,
 Wy leyden altegaer,
 De giften op 't Autaer:
 En brachtent met ons' handen.

Wy dachten, door het bloet
 Te trecken haer gemoet
 Tot hulp en mededoogen,
 Doch vonden ons op 't lest,
 Gelijk oock al de rest,
 Seer jammerlick bedrogen.

Sy

1 (Sy droncken vande Wijn &c.) Verstaet de Afgoden, die sy Wijn en gaven Offerden, welke in hare Tempels verslonden wierden, van doe, die den Afgod dienden, dat is, hare Heydensche Priesteren, en Baals Dienaren.

L X X I V.

Sy wisten noch van gaen ,
 Noch oock van op te staen ,
 Om ons , eylaes! te helpen ,
 Daer lagen wy op 't velt ,
 Soo derelick gestelt
 Gelyck verlaten i Welpen.

L X X V.

Wy liepen door het Landt ,
 Wy liepen na de Strant ,
 Om hier of daer te schuylen ,
 Dan 't was om niet gedaen ,
 Men liet ons droevich staen ,
 En bitterlicken huylen.

H E T X I V. D E E L.

L X X V I.

Siet dan , ey lieve! fiet
 (Den Afgodt is doch niet)

I 4

't Geen

¹ (Welpen) Hier door werden verstaen , alle Jonge
 Dieren vande Beesten , als van Honden , Geyten ,
 Hinden , &c. fiet Cant. 4. 5.

't Geen ick u dickwils seyde ,
 Dat ick , en ick alleen
 Godt ben , en anders geen ,
 Om yemant wel te leyden.

L X X V I I.

Ick doo' , ick sla , ick heel ,
 't Is my al even veel ,
 'Tis al in myne handen ,
 Wie dat het is of leeft ,
 Hy kracht noch macht en heeft
 Te redden uyt mijn banden.

L X X V I I I.

Ick doe , dat niemant kan ,
 Noch Reus , noch stercken Man ,
 Ick hef mijn hant na boven ,
 Ick leef in Eeuwicheyt !
 (Soo sweer ick met bescheyt)
 Wie sal mijn eere rooven?

L X X I X.

Wanneer ick eens den Trom ,
 Sal laten slaen rontom ,

En

En myne Swaerden wetten,
Soo sal mijn Rechter-hant,
Die stoten aen een kant,
Die tegens my haer setten.

H E T X V. D E E L.

L X X X.

'K sal maecken, dat mijn Swaert.
Scherp, woest, en onbedaert,
Der Menschen Vleesch sal eten.
'K sal maken, dat mijn Pijl
Sal vliegen inder Yl,
En menschen Bloeden vreten.

L X X X I.

'K sal maken dat in 't bloet,
(Alst doch soo wesen moet!)
Wie sal het my beletten?
Mijn swaert, mijn pijl, mijn loot,
Waer meed' ick stiet of schoot,
Haer selven sullen betten.

L X X X I I.

Ick false groot en kleyn,
 En allen in 't gemeyn,
 Gevanck'lick henen voeren,
 En niemant van het Lant,
 Sal vinger of de Hant,
 Of Vin' daer tegen roeren.

H E T X V I. D E E L.

L X X X I I I.

Iuygt Heydens; Ioden, juygt;
 U selven neder buygt,
 Hy sal de bloeden wreken
 Van die, waer-door soo swaer,
 Zijn Knechten hier en daer,
 Moordadich sijn gesteken.

L X X X I V.

Hy sal als door een vloet,
 Van Christi Jesu Bloet,
 Het landt met hem versoenen:
 En alles watter is,
 Van Sonden, als een wis
 Ter Poort' en Stadt uyt boenen.

Dan

L X X X V.

Dan sullen sy te gaer
Gelijck een Nieuwe-schaer ;
Den Heer met Lof-zang pryfen,
En singen voor en na
Ons' Godt, (H A L E L U - J A H !)
Wy sullen eer bewyfen.

H E T X V I I . D E E L.

L X X X V I.

Dit is mijn laetste Woort,
Ick M O S E S , moet nu voort
Ick ga in vrè na boven !
Alwaer ick buyten pijn,
By mynen Godt sal sijn,
Om hem altijt te loven.

L X X X V I I.

Ick bid u voor het lest,
('k Betuyg u !) doet u best
Dat uwe soete Spruyten,
Mijn laetste Testament
Geschreven voor mijn eynd',
Gestadich mogen uyten.

Daer

L X X X V I I I.

Daer is doch leven in,
 Een leven, daer gewin,
 En blyfchap is te vinden.
 Ey! laetfe dit, en dat,
 Als in een heylich Vat,
 Op hare Herten binden.

L X X X I X.

Soo fullen fy met vreugt,
 En heel en al verheugt,
 In Iesu Christo fterven,
 En dan, alwaer ick ga,
 Na 't Hemels Canaà,
 Oock dat, met my be-erven.

E Y N D E.

N A - R E D E N .

V *At is de reden, dat de Rymen van het Liet
Des Konings-Salomons, niet ras, maer
lanxsaem gaen?*

*En oock, soo nu soo dan, by poosen stille staen?
Daer, als men hedendaegs de Poësen siet
Van dees' en dien Poët en aengenamen Geest;
Sy niet gewent en sijn soo lanxsaem voor te gaen,
Maer, als een snelle vloet, te vliegen als de Maen;
Bysonder, soo de stof is van een Brulofs-Feest?*

E *En Koning, en Propheet, die sijn veel al gewent
By poosen voort te gaen; en setten haren gang
Niet al te ras, en snel, maer sedich en verlang;
Soo doen die Rymen oock van voren tot het eynd'
En volgen haren Heer, die, soo een yder weet,
En d'een, en d'ander was, een Koning, en Propheet.*

H *Et dicht van 't ander Liet, van Moses Testament,
Gaet snelder voort; waerom? sy loopen beyd' na
't eynd.*

1110

Handwritten text in a cursive script, possibly representing the word "Café". The characters are dark and ink-like, with a vertical line of text on the left side.

